

ETELÄPUISTON JA LÄHIYMPÄRISTÖN ASEMAKAAVA NRO 8581
Diaarinumero: TRE: 714/10.02.01/2015

VASTINLUETTELO

Vastineet valmisteluvaiheen nähtävilläoloaikana
24.3.-21.4.2016 saatuihin lausuntoihin 9 kpl ja
mielipiteisiin 470 kpl

8581 ETELÄPUISTO

Valmisteluvaiheen lausuntojen ja mielipiteiden vastineluettelo 5.12.2016

Luonnokset nähtävillä 24.3.–21.4.2016

- 9 lausuntoa,
- 470 mielipidettä
- Yleisötilaisuus 31.3.2016

Luonnosvaiheen lausunnot koosteena kaavan verkkosivulla:

http://www.tampere.fi/ytoteto/aka/nahtavillaolevat/8581/luonnos/8581_kooste_luonnos_lausunnot.pdf

Luonnosvaiheen mielipiteet ja yleisötilaisuuden kommentit koosteina kaavan verkkosivulla:

http://www.tampere.fi/ytoteto/aka/nahtavillaolevat/8581/luonnos/8581_kooste_1_luonnos_mielipiteet.pdf

http://www.tampere.fi/ytoteto/aka/nahtavillaolevat/8581/luonnos/8581_kooste_2_luonnos_mielipiteet.pdf

http://www.tampere.fi/ytoteto/aka/nahtavillaolevat/8581/luonnos/8581_kooste_3_luonnos_mielipiteet.pdf
[8581_yleisotilaisuuskooste_160331.pdf](http://www.tampere.fi/ytoteto/aka/nahtavillaolevat/8581/luonnos/8581_kooste_3_luonnos_mielipiteet.pdf)

8581 ETELÄPUISTO VALMISTELUVAIHEEN LAUSUNNOT 9 kpl

1. Yleisten alueiden suunnittelu:

Ei laadita perinteistä asemakaavavaiheen hulevesiselvitystä. Ollaan jo laatimassa tekninen suunnitelma huleveden hallinnasta asemakaavan mukaisella maankäytöllä.

Vastine

Kaavan liitteenä on kaavan yhteydessä laadittu kunnallistekninen yleissuunnitelma ja siihen liittyvä tekninen suunnitelma huleveden hallinnasta asemakaavan mukaisella maankäytöllä

2. **Ympäristönsuojeluyksikkö** lausui mm. että ympäristöhäiriöitä koskevien määräyksien riittävyys tulee varmistaa, asumisviihtyvyyden kannalta on parempi ratkaisu säilyttää Hämeenpuiston kaistat nykyisellään, hulevesien ja rakentamisen aikaisten vesien hallinta ja pohjaveden tasapaino tulee säilyttää, vanhoja puita tulee säilyttää, luontoarvot tulee huomioida, esim. lepakoiden elinympäristösuositusten, vesiolosuhteiden sekä luonnonsuojelualueeseen liittymisen huomioiminen niin kulkuyhteyksien kuin maakaasun paineentasausaseman suhteen.

Vastine

Asemakaavassa huomioidaan ympäristöhäiriöiltä suojautuminen mm asuntojen suuntauksin sekä parvekkeiden ja julkisten ulkotilojen melunsuojausmääräyksin, ja ilman epäpuhtauksien siirtyminen sisätiloihin on estetty ja ohjattu asuinrakennusten ja pysäköintilaitosten ilmapuhaltolaitteiden raittiin ilmanotto on sijoitettu mahdollisimman ylös. Ratinan sillalle on osoitettu määräys melunsuojalaitteen sijoittamiseksi, tämän ansiosta puiston melun määrää saadaan pienemmäksi. Hämeenpuiston liikenne- ja kulkuyhteyksien säilytään nykyisen kaltaisena. Kaavatyön yhteydessä valmisteltiin kunnallistekninen yleissuunnitelma, jossa laadittiin nykytila-analyysi hulevesien ja tulvareittien osalta ja tutkittiin koko läntisen keskustan alueen hulevesien hallintaa. Alueelle laadittiin suunnitelma uusien asuin- katujen ja kortteleiden sekä nykyisten hulevesiverkostojen ja tulvareittien parantamiseksi. Kunnallisteknisen suunnitelman pohjalta kaavaan on osoitettu hulevesien hallintaan liittyviä määräyksiä ja kunnallistekninen suunnitelma liitteineen on kaavan liiteaineistossa. Rakentamisen vaiheistamista ja rakentamisen aikaisten vesien hallintaa on ohjattu kaavan yleismääräyksellä.

Eteläpuistossa ranta-alueella ekologinen yhteys on nimenomaan viheryhteys, jolla pyritään mahdollistamaan rantavyöhykkeen luonnon monimuotoisuus ja mm. olemassa olevan puuston säilyttäminen mahdollisuuksien mukaan. Lepakoiden elinympäristöä tuetaan, sillä rannan puistoalueita tulee kehittää monipuolisina virkistysalueina ja aktiivisina toimintapaikkoina. Eteläpuiston osalla tulee

huomioida alueen luontoarvot. Kaavan vihersuunnitelmassa on huomioitu virkistyskäyttö myös rantareittien ja rannan laiturirakenteissa, jotta mahdollistetaan nykyistä parempi yhteys veteen.

Eteläpuiston alue on osa koko kaupungin viherverkostoa, jonka kautta liitytään Pyynikin luonnossuojelualueen nykyisiin reitistöihin ja polkuihin.

- 3. Kaupunkimittaus:** Puistossa olevalle ET-a tontille tarvitaan ajokelpoinen kulkuyhteys, jotta alue voidaan myöhemmin lohkoa tonteiksi.

Vastine

ET-tontille on kaavassa osoitettu kaavassa yhteys puiston ylä- ja alatasolla merkinnällä; Yleiselle jalankululle varattu alueen osa, jolla huoltoajo on sallittu.

- 4. Pirkanmaan liitto,** Maakuntakaavoitusjohtaja Karoliina Laakkonen ja Lasse Majuri suunnitteluarkkitehti:

Asemakaavan tavoitteenasettelu on pääosin Pirkanmaan voimassaolevien maakuntakaavojen mukainen. Viitesuunnitelmat Aja B sekä niiden pohjalta laaditut kaavaluonnokset toteuttavat parhaiten Pirkanmaan 1. maakuntakaavan tavoitteita, sekä myös laadittavana olevan Pirkanmaan kokonaismaakuntakaavan 2040 ehdotuksen sisältöä. Kaava-aineistoon on syytä lyhyesti kuvata maakuntakaavan 2040 luonnoksen sijaan lausuttavana oleva ehdotus. On hyvä että kaavaprosessissa ja aineistossa on selvitetty Eteläpuiston ranta-alueen mitoitusta ottaen huomioon laajempi alue.

Kun eri vaihtoehtojen ratkaisuja jatkosuunnittelussa tarkennetaan, puoltaa Pirkanmaan liitto seuraavia lähtökohtia: Vaihtoehto B:n leveää rannan viheraluetta, tekosaarta, Hämeenpuiston päätteen jättämistä rakentamattomaksi ja puiston symmetrian säilyttämistä mm. kaistojen sijainnin osalta, Pyhäjärvi-näkymien laajuutta, topografian maltillista muokkausta, rakennusten massoittelemista suhteessa maisemaan ja näkymiin, julkisten toimintojen sijoittamista De Gamlas Hemin ja sairaalan kortteleihin, väljyyttä arvorakennusten ympärillä sekä pyöräreittien rakentamisen sujuvuutta. Kevyen liikenteen silta Ratinanrannan ja Eteläpuiston välille on suositeltava ratkaisu. Jatkosuunnittelussa tulisi vielä harkita sairaalan päärakennuksen ja saunarakennuksen säilyttämistä, sekä arvorakennusten asemaa ja näkyvyyttä massoittelemassa ja kaupunkikuvassa. Pirkanmaan liitto katsoo, että asemakaavan suunnittelua voidaan viedä eteenpäin huomioiden edellä esitetty ohjeistus.

Vastine

Pirkanmaan kokonaismaakuntakaavan 2040 ehdotuksen sisältö on referoitu kaavaselostukseen. Kaavaehdotus on valmisteltu vaihtoehto B:n pohjalta, kehittämällä rannan leveää viheraluetta virkistysympäristön ja virkistyspalveluiden näkökulmasta. Jalankulun ja pyöräilyn yhteyksiä on kehitetty sujuvammiksi ja uusi silta mahdollistetaan kaavalla. Hämeenpuiston päätteen kehittäminen on ollut koko kaavatyön ajan keskeinen suunnittelukysymys. Hämeenpuiston puistotila, esplanadi, jatkuu rantaan asti ja topografiaa muotoillaan maltillisesti. Muotopuutarha levenee Tampereen valtatie eteläpuolelle ja luo uuden päätteen, joka liittyy puiston ja rannan toisiinsa. Toisaalta puutarha välittää Hämeenpuiston jatkumon uudelle Etelätorille ja edelleen alas ranta-alueelle. Kortteleissa 95 ja 96 kaava säilyttää vanhat rakennukset, sairaalan päärakennuksen ja saunarakennuksen suojelumerkinnöin.

- 5. Gasum:** Maakaasuputken sijainti tulee asemakaavassa esittää siten, että maakaasuputken suunnittelun yhteydessä voidaan tarvittaessa tehdä tarkistuksia sijainnin yksityiskohtiin. Maakaasuputkiston suojaetäisyysvaatimukset tulee täyttyä asemakaavaratkaisussa ja yksityiskohtaiseen sijainnin ja paineenvähennysaseman sijoittamiseen suunnitellulla tavalla ei voida sitoutua ennen tarkempaa suunnittelua. Maakaasuputken siirrosta aiheutuvat kustannukset jäävät kaupungin vastattavaksi.

Vastine

Kaavaehdotusta, kaasuputken linjausta ja paineenvähennysaseman tarkempaa suunnittelua on valmisteltu kaavatyön valmistelun aikana yhteistyössä Gasumin ja viranomaisten kanssa.

Kaavaratkaisussa on huomioitu suojaetäisyydet, putken ohjeellinen sijoittuminen sekä paineenvähennysaseman Gasumin ja Tukesin hyväksymä periaateratkaisu, jonka pohjalta kaasuputken siirron suunnittelua valmistellaan. Kaavassa kaasuputkelle on osoitettu ohjeellinen sijainti ja Pyykin jyrkkään ja korkeaan rantatöyräeseen sijoittuvalle ET-1 alueelle kirjataan yleismääräykseen merkintä: Korttelin 682 ET-1 -alue sijaitsee valtakunnallisesti arvokkaalla maisema-alueella, jolla rakentaminen tulee sovittaa huolella alueen maisemallisiin arvoihin ja tontilla oleva arvokas puusto tulee huomioida toteutuksessa. Rakennus ei saa estää Pyhäjärvelle avautuvia näkymiä. Kaavakartalle on myös osoitettu nykyiselle rantavyöhykkeelle alue s-37, Alueen osa, jolla arvokasta puustoa on säilytettävä.

- 6. Museovirasto:** Kaava-alue sijaitsee kulttuuriperinnön kannalta kiinnostavalla alueella. Sekä kaava-alueella että sen lähiympäristössä on useita valtakunnallisesti merkittäviä rakennettujen kulttuuriympäristöjen alueita sekä Tampereen teollisuushistoriaa, kuten 1800-luvun jälkipuolella toiminut Frenckellin kalkkiruukki, jonka kohdalla tehtiin arkeologinen koetutkimus 2015. Tampereen keskustaa lähellä oleva Pyhäjärven osalta tulee laatia arkeologinen vedenalaisinventointi, kaava-alueen vedenalaisten muinaisjäännekohteiden tai vedenalaisien kulttuuriperintökohteiden selvittämiseksi.

Vastine

Arkeologinen vedenalaisinventointi (2016) toteutettiin viistokaikuluotaamalla sekä matalia alueita ja kivikoita sukeltaen kesällä 2016. Kohteita tarkastettiin sekä ROV-robotilla ja sukeltaen. Tutkimuksissa ei havaittu yli 100 vuotta sitten uponneita kulttuuriperintökohteita, jotka siten olisivat muinaisjäännekohteina suojeltavia. Selvitys on kaavan liiteaineistossa.

7. Pirkanmaan Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus Viherrakenne ja virkistysalueiden riittävyys

Eteläpuiston virkistysalueen olennaista pienentämistä ja muuttamista luonteeltaan vain yhteydeksi kohti Pyykin ei voida pitää perusteltuna ratkaisuna paitsi virkistysaluekokonaisuuden pinta-alan pienentymisen, myöskään Pyykinharjun luonnonsuojelualueen arvojen säilymisen näkökulmasta.

Lisäksi lähtökohtana on ennestään niukka keskusta-alueen viheraluemitoitus ja voimakkaasti asukaslukua kasvattava väestötavoite keskustan strategisen osayleiskaavan mukaisesti.

Koska keskustan strategisessa yleiskaavassa ei ole ratkaistu virkistysalueen mitoitus Etelä-puiston osalta, tulee asemakaavaan liittää keskustan virkistysalueiden mitoitus ja riittävyys koskeva yleiskaavallinen selvitys. Yleispiirteisen kokonaistarkastelun tekemistä erityisellä arvoalueella edellyttää myös asuntovaltaisen täydennysrakentamisen vyöhykkeelle sijoittuva Eteläpuistoa koskeva strategisen yleiskaavan kaavamääräys.

Mikäli Tammerkosen rantavyöhykettä halutaan ottaa esitetyssä laajuudessa rakennuskäyttöön, tulee Eteläpuiston alue edellä esitetyistä syistä säilyttää merkittävästi esitettyä laajempaa kokonaisuutena viher- ja virkistyspalvelujen alueena. Rakentamisen määrän keventämistä edellyttää osaltaan myös alueen valtakunnallisesti merkittävä kulttuuriympäristö.

Eteläpuiston viherverkkoselvityksen mukaan Eteläpuiston viheralueet puustoineen toimivat tällä hetkellä Pyykin luonnon-suojelualueen suojavyöhykkeenä ja ekologisena käytävänä. ELY-keskus pitää tärkeänä, että ekologinen näkökulma otetaan mukaan alueen suunnitteluun ja varmistetaan vyöhykkeen toimiminen myös lajisuojelluisista lähtökohdista. Tehdyt luontoselvitykset luovat osaltaan veloitteen säilyttää ranta-alueen luonnontilainen ilme ja puusto.

Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaan alueidenkäytössä on varmistettava, että valtakunnallisesti merkittävien kulttuuriympäristöjen arvot säilyvä ja näillä alueilla alueidenkäytön on sovelluttava niiden historialliseen kehitykseen.

Hämeenpuisto kuuluu valtakunnallisesti merkittäviin kulttuuriympäristöihin ja alue on osoitettu rajauksena sekä Pirkanmaan maakuntakaavassa että Tampereen kaupunginvaltuuston hyväksymässä Keskustan strategisessa osa yleiskaavassa. Hämeenpuiston ominaispiirre on, että se yhdistää kaksi järveä ja niiden rantapuistot toisiinsa. Eteläpuiston osalta arvoalueen rajausta kattaa Hämeenpuistoa reunustavat rakennukset, mm. Klingendahlin teollisuuskiinteistön ja Hämeenpuiston päätteenä olevan Wäinö Aaltosen Osuustoiminta monumentin ympäristöineen.

ELY -keskuksen näkemyksen mukaan valtakunnallisen kulttuuriympäristöksi rajatun kokonaisuuden säilyttäminen edellyttää Hämeenpuiston päätteenä olevan Eteläpuiston osan säilyttämistä vehreänä puistoalueena, joka kytkee Pyhäjärven rantavyöhykkeen Hämeenpuistoon. Puistoalueena säilytettävän alueen osan tulee noudattaa RKY -alueen rajausta Eteläpuiston osalta, jolloin myös Hämeenpuiston päätteenä oleva näkymä turvataan. Laadituista kaavavaihtoehdoista vaihtoehto A on tämän tavoitteen vastainen, koska se merkitsisi Hämeenpuiston eteläosan muuttamista itäisiltä osiltaan katualueeksi ja uuden, alueen mittakaavasta merkittävästi poikkeavan rakennusmassan sijoittamista Hämeenpuiston kulttuurihistoriallisesti merkittävälle alueelle.

Vaihtoehto B ei myöskään sellaisenaan ota riittävästi alueen kulttuurihistoriallisia arvoja huomioon: Hämeenpuiston päate on osoitettu rakentamattomaksi alueeksi, mutta sen toteuttaminen mittakaavallisesti laajana aukiona nykyisen puistomaisen ominaispiirteen sijaan ei sovellu historialliseen ympäristöönsä. Esitetylle suurelle aukioratkaisulle on vaikea löytää myöskään sen kaupunkirakenteellisen sijainnin vuoksi toiminnallisia perusteita.

Hämeenpuiston arvoalueeseen kuuluvat myös puistoa reunustavat rakennukset ja alueen luonteeseen rakentamisessa noudatettu mittakaava. Tältä osin ELY-keskus toteaa, että kaiken valtakunnallisesti arvokkaaseen Hämeenpuiston kulttuuriympäristöön rajautuvan uudisrakentamisen tulee noudattaa olevan rakennuskannan mittakaavaa. Ratkaisua, jolla nykyinen arvokokonaisuus asettuisi alisteiseen asemaan suhteessa uudisrakentamiseen, ei voida pitää hyväksyttävänä.

Maisema ja kaupunkikuva

Sekä maisema-, virkistys- että kulttuuriarvojen turvaamiseksi Hämeenpuiston eteläpäate sekä Eteläpuiston rannat ja vähintäänkin rantapenkereen ylätasanteen ranta-alueeseen rajautuvat osat tulee säilyttää maisemapuistona, joka varataan virkistyskäytölle ja jalankululle. Puistomaisuus on osa alueen historiallista luonnetta, joka tulee ottaa alueen jatkosuunnittelun lähtökohdaksi.

Kaupunkikuvan kannalta suunnittelussa tulee huomioida sekä Klingendahlin teollisuuskorttelin mittakaavan merkittävyys että sen sisäpihan näkymän liittyminen Eteläpuiston maisemaan. De Gamlas Hemin osalta keskeinen ominaisuus on myös sen kytkeytyminen rantapuistoon; tämä tulee suunnittelun keinoin turvata. ELY-keskuksen näkemyksen mukaan Eteläpuiston säilyttäminen puistomaisena, kaupunkilaisia palvelevana virkistysalueena tulee asettaa ensisijaiseksi tavoitteeksi. Olemassa olevien korttelialueiden täydennys- ja uudisrakentaminen on tällöin hyväksyttävä ratkaisu esim. kulkutautisairaalan korttelin kohdalla.

Maaperän pilaantuneisuus; kaavaan tulee ehdotusvaiheessa liittää pilaantuneisuusselvityksessä esitetty kunnostuksen yleissuunnitelma, jossa määritetään mm. kunnostettavat alueet, kunnostusmenetelmät ja kunnostustasot. Kaavaan tulee tämän jälkeen lisätä tarvittavat kaavamerkinnot ja -määräykset maaperän käsittelyn osalta. Maaperän pilaantuneisuus tulee ottaa huomioon myös ehdotus- vaiheessa laadittavassa hule- vesiselvityksissä ja sen johtopäätöksissä.

Vastine

Eteläpuiston kaavaratkaisussa otetaan nykyisiä puistoalueita rakentamiskäyttöön yhteensä noin 9,27 hehtaaria. Kaavaratkaisussa puisto- ja virkistyskäyttöön myös osoitetaan julkisia ulkoalueita yhteensä n. 10,7 hehtaaria, jotka osoitetaan ensisijaisesti Pyhäjärven ja Tammerkosken rantavyöhykkeelle. Ranta-alueelle muodostuu toiminnallisesti aktiivinen, laadukas kehitetty leveä puistoalue ja -yhteys, joka liittyy luontevasti Pyynikin nykyisiin reitistöihin.

Virkistysalueiden riittävydelle on vaikeaa luoda määrällistä mittaria, koska ihmisten arvostukset eroavat toisistaan. Asukasmäärän kasvun myötä keskustan yleiskaava-alueella tulee olemaan vuonna 2030+ yleiskaavan mukaisia virkistysalueita noin 15 m² asukasta kohden. Virkistysalueiden vähäistä määrää kompensoivat yleiskaavassa esitetyt kehitettävät viher- ja virkistysvyöhykkeet, jotka osoittavat virkistysyhteyksien kehittämistä laajoille Kaupin, Pyynikin ja Iidesjärven viher- ja virkistysalueille ja Hatanpään Arboretumin suuntaan.

Keskustan lisääntyvän väkiluvun myötä virkistysalueiden pinta-ala asukasta kohden pienenee, mutta keskustaa reunustavien laajojen viher- ja virkistysalueiden saavutettavuutta voidaan yleiskaavaan perustuen parantaa. Myös olevien viheralueiden laadullinen kehittäminen, erityisesti kohdemerkinnällä esitettyjen viher- ja virkistysverkon tai liikunta-alueiden kehittäminen, kompensoi virkistysalueiden vähäistä määrää. Rantojen suuri määrä (yli 12 km rantaviivaa yleiskaava-alueella) ja hyvin saavutettavat vesialueet vaikuttavat samansuuntaisesti.

Keskustan strategisen osayleiskaavan kaava-alueella sekä voimassa olevien yleiskaavojen että asemakaavojen mukaisia virkistysalueita on tällä hetkellä hieman yli 90 hehtaaria. Keskustan strategisessa osayleiskaavassa viher- ja virkistysalueita on 85 hehtaaria ja sen lisäksi virkistys- ja muiden toimintojen sekoittuneita alueita yli 20 hehtaaria.

Strategisessa osayleiskaavassa kiinnitettiin huomiota viher- ja virkistysalueiden määrän lisäksi niiden laatuun ja kehitettäviin yhteyksiin, millä kompensoidaan viheralueiden muuta kaupunkia vähäisempää määrää. Mm. kantakaupungin ympäristö- ja maisemaselvityksessä mainittu tavoitteellinen virkistysalueiden määrä asukasta kohden (120 m²) perustuu kansallisen virkistysaluetoimikunnan vuonna 1973 antamaan suositukseen, joka ei juridisesti sido kaavoitusta.

Komiteamietinnössä esitettiin myös, että ulkoilupuistoa on varattava 40 m²/asukas ja ulkoilualuetta 80 m²/asukas. Ulkoilupuistolla virkistysaluekomitea tarkoitti kävelyyn, oleskeluun, palloiluun ja leikkiin päivittäin käytettäviä alueita, joille on enintään 0,5 km:n kävelymatka. Ulkoilualueella on mahdollisuus liikuntaan, lenkkeilyyn ja oleskeluun viikolla, mutta myös viikonloppuisin. Ulkoilualueelle on hyvät julkisen liikenteen yhteydet ja matkaa enintään 2-10 km.

Virkistysaluekomiteamietinnön mitoitukset kehitettiin 1970-luvulla ja ohjeita sovellettiin erityisesti uusien kerrostalolähiöiden suunnittelussa. Ohjeet eivät sovellu sellaisenaan täydennys- ja tiivistämisen suunnitteluun. Paikalliset olosuhteet vaikuttavat aina viheralueiden laajuuteen ja sijaintiin. Tampereen maankäytön suunnittelussa viheralueiden riittävyttä ja saavutettavuutta analysoidaan alueiden luonne huomioiden: kaupungin keskusta-alueilla, kerrostalolähiöissä, pientaloalueilla tai väljästi rakennetulla pohjoisella suuralueella viheralueiden mitoituksella on erilaiset kriteerit.

Strategisen osayleiskaavan Eteläpuiston aluevarausmerkinnät sekä kehittämisen tavoitteita koskevat kaavamääräykset edellyttävät, että virkistykseen liittyvien toimintojen tulee olla tärkeänä lähtökohtana alueen kehittämisessä. ”Eteläpuiston alueen maankäytön ratkaisujen pohjana tulee olla yleispiirteinen kokonaistarkastelu. Alueella on erityisiä viherympäristöön ja virkistykseen liittyviä arvoja. Alue tulee suunnitella siten, että rannoille syntyy koko keskustaa palvelevia monipuolisia virkistäytymiseen soveltuvia alueita, toimintoja ja reittejä (Keskustan strateginen osayleiskaavaehdotus 2015).”

Yleiskaavan mukaisesti asemakaava on suunniteltu siten, että alueella kehitetään nykyisiä viherympäristöön ja virkistykseen liittyviä toimintoja ja alueelle syntyy riittävä määrä puistoja tai muita lähivirkistykseen soveltuvia alueita (MRL 54 § 2 mom). Kaavatyön yhteydessä on valmisteltu selvitys Eteläpuiston asemasta kaupungin viherverkon osana; ja kaava-alueesta on laadittu vihersuunnitelma, joka on kaavan liiteaineistossa.

http://www.tampere.fi/ytoteto/aka/nahtavillaolevat/8581/selvitykset/8581_viherverkkoselvitys_150216.pdf

Laadukkaiden virkistysalueiden määrä Eteläpuiston läheisyydessä ei osayleiskaavan toteutumisen myötä olennaisesti vähene, kun asiaa verrataan nykyiseen toteutuneeseen tilanteeseen. Alueen kehittäminen osaltaan mahdollistaa myös joukkoliikenteen kehittämisen alueelle ja parantaa siten etäämpänäkin olevien ulkoilualueiden saavutettavuutta uusille ja nykyisille asukkaille.

Eteläpuiston viheralueet puustoineen toimivat kaavaratkaisussa Pyynikin luonnon-suojelualueen suojavyöhykkeenä ja ekologisena käytävänä. Eteläpuistossa ranta-alueella ekologinen yhteys on nimenomaan viher- ja virkistysyhteys, jolla pyritään mahdollistamaan rantavyöhykkeen monimuotoisuus ja mm. olemassa olevan puuston säilyttäminen. Kaava ohjaa puiston suunnittelua siten, että luontoarvot tulee huomioida mm. lepakoiden elinympäristö ja elinotot varmistetaan. Kaavan vihersuunnitelmassa on huomioitu virkistyskäyttö myös rantareittien ja rannan laiturirakenteissa, jotta mahdollistetaan nykyistä parempi yhteys veteen.

Hämeenpuiston valtakunnallisesti merkittävän kulttuuriympäristön arvot Eteläpuiston rantaosuuden ja muotopuutarhan osalta perustuvat ensisijaisesti sijaintiin Pyhäjärven rannalla, Pyynikinharjun jatkeena sekä muotopuutarhan asemaan Hämeenpuiston visuaalisena päätteenä. Kaavaratkaisussa on pyritty palauttamaan puiston toiminnallinen suora kulkuyhteys ja liikenteen rauhoittamisella palauttaman jalankulkijat Hämeenpuiston päätteeseen. Yhteys palauttaa myös puistoakselin Näsijärveltä Pyhäjärvelle. Hämeenpuisto ja Pyhäjärven rantavyöhyke liitetään toisiinsa uudella kaupunkirakennetarkaisulla, joka ulottaa rakentamisesta vapaan puistovyöhykkeen rantaan asti ja merkitsee uuden päätteän modernin muotopuutarhan muodossa. Muotopuutarha ja taideaihe muotopuutarhan keskellä luovat uuden vehreän ja maisemallisesti arvokkaan päätteän puistolle, mutta nykyinen arvokas puusto tällä kohdalla poistuu. Hämeenpuiston päätteänä oleva uusi muotopuutarha kytkee Pyhäjärven rantavyöhykkeen Hämeenpuistoon ja huomioi historiallisen ympäristönsä ja alueen rakennetun ympäristön arvot ja mittakaavan.

Kaavaratkaisussa rakentamisen määrää on kevennetty Hämeenpuiston mittakaavaltaan yhtenäisen kaupunkitilan mukaan, kerroskorkeudet säilyvät Hämeenpuiston arvoalueeseen liittyvien kortteleiden mukaisina.

Maisema ja kaupunkikuva

Eteläpuisto muodostaa yhtenäisen maisemakokonaisuuden Pyynikin alueen rantavyöhykkeen kanssa. Sekä maisema-, virkistys- että kulttuuriarvojen turvaamiseksi Hämeenpuiston eteläpääte sekä Eteläpuiston rannat säilytetään ja kehitetään maisemapuistona, joka varataan virkistyskäytölle ja jalankululle. Puistomaisuus on osa alueen historiallista luonnetta ja sitä on korostettu kaava-alueella mm. puistokaduilla. Kaupunkikuvan ja kaupunkirakenteen kannalta suunnittelussa on huomioitu Klingendahlin teollisuuskorttelin mittakaava ja rakennuksen liittyminen osaksi uutta aukiokokonaisuutta.

De Gamlas Hem on kytketty osaksi Eteläpuistokadun kokonaisuutta ja rakentamisen volyyymiä on kevennetty uudiskortteleissa Gamals hemin eteläpuolella ja kortteleissa 95 ja 96. Korttelin 96 osalta rakennetun kulttuuriympäristön arvot liittyvät kerrokselliseen kokonaisuuteen ja korttelialueen mittakaavaan. Kaavaratkaisussa on väljennetty vanhojen rakennusten kortteleiden mitoitusta,

osoitettu suojelumerkinnyt vanhoille rakennuksille ja mahdollistettu rakennusten ja puistoalueen välisen yhteyden säilyttäminen. Kortteli kytkeytyy säilyvien puistoalueiden kautta uuteen rantapuistoon.

Maaperän pilaantuneisuus: Maaperän pilaantuneisuuden osalta kaavan valmistelun yhteydessä laadittiin pilaantuneiden maa-aineisten kunnostuksen yleissuunnitelma, jossa on laadittu näille maamassoille riskinarvio, jonka mukaan haitta-aineita sisältävillä mailla ei ole kulkeutumis-, terveys- tai ekologisten riskien perusteella kunnostustarvetta. Alueen maanrakennustöissä kaivetaan kuitenkin osittain kohonneita haitta-ainepitoisuuksia sisältäviä täyttömaita, joiden käsittelyn yleispiirteet on kuvattu yleissuunnitelmassa. Näiden maiden kaivu- ja siirtotyöt tehdään ympäristöviranomaisen hyväksymien suunnitelmien mukaisesti.

Alueelle jää pintamaakerroksen (0...0,5 m) alapuolisiin maakerroksiin kohonneita haitta-ainepitoisuuksia sisältäviä maita, jotka on huomioitava alueella tehtävissä maanmuokkaustöissä. Mikäli kaivettavissa maamassoissa ylittyy kynnyсарvot (VNa 214/2007), on niiden hyötykäytölle rajoitteita ja niistä on tehtävä ilmoitus Pirkanmaan ELY-keskukseen. Mikäli kaivettavissa maamassoissa ylittyy alemmat ohjeарvatasot (VNa 214/2007), on niiden käsittelystä tehtävä ilmoitus pilaantuneen maaperän kunnostamistoimista Pirkanmaan ELY-keskukseen ja noudatettava ympäristöviranomaisen antamia määräyksiä. Maaperän pilaantuneisuus on huomioitu ehdotusvaiheessa laadituissa hulevesiselvityksissä ja sen johtopäätöksissä.

Kaavan yleismääräykseen kirjataan koko kaava-alueita koskeva määräys; Alueella on todettu pilaantuneita maa-aineksia, jotka on huomioitava alueella tehtävissä maankaivuu- ja maansiirtotöissä ympäristöviranomaisen hyväksymien suunnitelmien mukaisesti. Alueella on myös maa-aineksia, joiden haitta-ainepitoisuudet ylittävät kynnyсарvon. Näiden maa-ainesten siirtäminen alueella tai alueen ulkopuolelle edellyttää yhteydenotto ympäristöviranomaiseen.

8. Pirkanmaan maakuntamuseo

Pirkanmaan Maakuntamuseo otti kantaa lausunnossaan mm. seuraaviin asioihin: Kaavan tavoitteena tulee olla koko kaava-alueen sekä sen vaikutusalueen kulttuuriympäristöarvojen vaaliminen, kaavaan liittyviä selvitystarpeita tulee täsmentää ja asemakaavatasoista lisätietoa Koulukadun kentästä ja Ratinan sillasta sekä kulttuuriympäristöarvoista.

Maakuntamuseon mukaan Hämeenpuiston erityisenä arvona voidaan todeta myös suora ja monumentaalinen yhteys kahden tärkeän puiston, Eteläpuiston ja Näsinpuiston välillä ja että maankäytön lähtökohtana tulee olla kulttuurihistoriallisten arvojen tunnustaminen ja alueiden kehittäminen niiden ominaisluonnetta ja erityispiirteitä vahvistavana ja niihin sopeutuvalla tavalla.

Hämeenpuiston yhtenäisen lehtipuukujan säilyminen ehjänä on tärkeää. Lisäksi erityistä merkitystä on mm. puistoa reunustavalla rakennuskannalla ja puiston julkisella taiteella. Eteläinen päate on lähtökohtaisesti tärkeä elementti, mutta sen nykyasu kaipaa kehittämistä. Kasvillisuus vaatii uudistamista ja puiston toiminnallisuuden parantavaa ratkaisua. Museon mukaan historialliset lähtökohdat tulee tunnistaa osana Hämeenpuiston historiallista kokonaisuutta. Pääasiallisena suunnittelulähtökohtana ei voida pitää Eteläpuiston tämänhetkistä tilaa. Puistohistoriallinen selvitys katsoo, että Hämeenpuiston eteläpää kestää muutosta, kunhan se tehdään oikeista lähtökohdista. Selvityksessä esitetyt kehityskohteet Hämeenpuiston eteläpäässä olisivat suora kulkuyhteys ja selkeä visuaalinen yhteys Hämeenpuiston ja sen eteläpään välille, liikenteen haittavaikutuksien minimoiminen sekä uuden ja luonteeltaan julkisen kaupunkikuvallisen päätteen kehittäminen Hämeenpuistolle.

Maakuntamuseo vaihtoehto B huomioi puiston kulttuurihistoriallisia arvoja paremmin kuin vaihtoehto A; esplanadin luonne säilyy ja puistoakselin eteläpäättä kehitetään 1929 valmistuneen muotopuutarha-

ajatuksen pohjalta, mutta rakennusmassojen sijoittaminen ja asuinkorttelien levittäminen tälle alueelle ei täytä valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden edellytyksiä alueen kehittämistä eikä korkean tornin sijoittaminen Eteläpuiston alueelle ole myöskään Tampereen kaupungin korkeaa rakentamista koskeneen selvityksen suositusten mukainen ratkaisu.

Kaava-alueella sijaitsevien kaksi julkisten veistosten, Wäinö Aaltosen Osuustoimintamonumentti vuodelta 1951 ja Yrjö Liipolan Fabian Klingendahlin muotokuva vuodelta 1952 (siirretty puistoon 1972), siirtämisessä tulee kuulla Tampereen taidemuseota patsaiden siirtoon liittyvissä kysymyksissä Tampereen taidemuseota. Pirkanmaan maakuntamuseon näkemyksen mukaan Osuustoimintamonumentti on osa puiston kokonaisuutta ja se pitäisi pyrkiä säilyttämään asemassaan sopivalla tavalla.

Kaupunkirakennusratkaisussa ja massoittelessa tulee kiinnittää erityistä huomiota siihen, että Tehtaanpiipuilla on erityistä merkitystä Tampereen kaupunkikuvalle ja kaukomaisemille ja ettei Klingendahlin piippu peity etelästä katsottaessa.

De Gamlas Hem sijaitsee avarassa, puistomaisessa ympäristössä, Pyhäjärvimaisemassa sekä etelä- ja länsipuolisten puistoalueiden maisemassa. Maisemallinen sijainti on tärkeä osa De Gamlas Hem:in arvoja sillä rakennus ympäristöineen on kokonaistaideteos. Sen kaupunkikuvalliseen arvoon vaikuttaa myös sen eteläpuolelle suunniteltu uudisrakentaminen. De Gamlas Hemin kohdalla rakentamisen tulisi olla korkeintaan Klingendahlin korkuista. Lisäksi tulee kiinnittää huomiota rakennuksen näkymäyhteyksiin sekä rakennukselta Pyhärvelle että järveltä De Gamlas Hemin suuntaan. De Gamlas Hemin suojelumerkinnässä tulee huomioida rakennuksen kulttuurihistoriallisten arvojen säilyttäminen myös kiinteän sisustuksen osalta. De Gamlas Hemin inventoinnin yhteydessä on tuotu esiin myös nupukivetyn Kurilankadun kulttuurihistorialliset arvot. Ne on huomioitu asianmukaisesti rakentamistapaohjeessa.

Koulukadun maakunnallisesti arvokkaaseen rakennettuun ympäristöön kuuluvan entisen kulkutautisairaalan alueesta on laadittu rakennusinventointi vuonna 2009. Alueella on jäljellä 1890-luvulla rakennetut talousrakennus ja desinfiointilaitos, vuonna 1909 rakennetut tulirokko-osasto ja kärysauna sekä 1951 rakennettu lämpökeskus. Inventoinnin mukaan kulkutautisairaalan alueella on kuitenkin erityistä sosiaali- ja yhteiskuntahistoriallista arvoa. Rakennustaiteellista arvoa on lisäksi erityisesti talousrakennuksella ja kärysaunalla. Tulirokko-osaston arvoa korostaa sen luonne alueen rakennuskantaa yhdistävänä ja ainoana säilyneenä potilaiden hoitoon käytettynä rakennuksena. Arvot tulee huomioida alueen suunnittelussa. Inventoinnin mukaan alue kestää kuitenkin hyvin suunniteltua täydennysrakentamista ja esimerkiksi tulirokko-osasto myös merkittävämpiä rakennukseen kohdistuvia muutoksia. Suojelu-merkintöjä ja rakennustapaohjeita tulee täsmentää, jotta siitä käy ilmi mihin rakennuksen ominaisuuksiin suojelu kohdistuu. Merkinnällä tulee estää myös rakennuksen purkaminen. Pirkanmaan maakuntamuseo katsoo, että lähtökohtana tulisi olla sairaalarakennusten säilyttäminen, edellyttäen että tulirokko-osastorakennus on kunnostettavissa.

Koulukadun kentän kulttuurihistorialliset arvot olisi syytä tuoda esiin myös sitä koskevassa kaavamerkinnässä ja rakennustapaohjeessa. Lähtökohtaisesti tulisi myös tutkia sopivan suojelumerkinnän osoittamista Koulukadun kentälle, esimerkiksi sen katsomolle. Myös Koulukadulla itsellään on maakunnallisesti merkittävää kulttuurihistoriallista arvoa. Kaavaluonnoksissa puistikadun varren puuston säilyminen on kiitettävästi turvattu. Kadun kulttuurihistoriallisesti arvokas luonne tulee mainita myös rakennustapaohjeessa.

Molemmat vaihtoehdot mahdollistavat ET-1 alueen muodostamisen Pyykin jyrkkään ja korkeaan rantatöyräaseen. Alue on kuitenkin osa valtakunnallisesti arvokasta maisema-aluetta, jolla uudisrakentaminen tulee huolellisesti sovittaa alueen maisemallisiin arvoihin, rakennukset tai

rakenteet eivät saa asettua Pyhäjärvelle avautuvien näkymien esteeksi. Maisema- alueen arvoihin liittyvät reunaehdot tulee tuoda esille kaavakartalla.

Vanhan speedway-radan osuus kaava-alueesta on osittain täyttömaata. Alue on ollut pitkään teollisuuslaitosten käytössä ja alueen reunalla on sijainnut 1800- luvun lopulla Frenckellin tehtaan kalkkiruukki, josta on yhä jäljellä kiinteäksi muinaisjäännekseksi luokiteltu kalkkiuunin jäännös. Alueella ajettiin Speedwayta 1950-80-luvuilla, maisemallisten arvojen osalta lähtökohtaisesti mahdollisia, vaikkakin 'Eteläpuistonkadulta' uusien korttelien läpi etelän avautuvien näkymäakselijien kehittämistä on vielä syytä jatkaa.

Arkeologisen perinnön osalta maakuntamuseo toteaa Frenckellin kalkkiuunin jäännös on kummassakin luonnosvaihtoehdossa merkitty sm-osa-alerajauksena, johon liittyy muinaismuistolakiin viittaava suojelumääräys. Vaihtoehdon B mukaisesti muinaisjäännealue on osana laajaa, rantaa pitkin kulkevaa puistovyöhykettä (VP), mikä tukee kiinteän muinaisjäänneksen ja sen ympäristön säilymistä. Muinaismuistoalueen pohjoispuolen katualueen suunnittelussa ja rakentamisessa arkeologinen kohde on otettava huomioon. Maakuntamuseo on viranomaisneuvottelussa 12.10.2015 todennut, että muinaisjäänneksen ympärille on varattava mahdollisimman laaja rakentamaton alue.

Suunnittelussa on otettava myös huomioon, että lähtökohtaisesti muinaisjäännealuetta ei voida käyttää osana työmaa- aluetta, varastointiin yms., vaan kaikki rakentamiseen liittyvä toiminta on toteutettava AL-alueen rajojen sisällä ja siltä käsin. Vaihtoehdon A mukaisen rakentamisen toteuttaminen em. ehdot huomioiden olisi haasteellista. Muinaisjäänneksen peittäminen paksulla täyttömaakerroksella ei ole lähtökohtaisesti hyväksyttävissä (MML 1 §), tai aiheuttaa hulevesitilanteen muuttumisen muinaisjäännealueella ei toivottuun suuntaan. Vaihtoehtoa A ei voida puoltaa ko. alueen suunnittelun osalta. Maakuntamuseo huomauttaa lisäksi, että rakentamistapaohjeessa sm- alueen puisto on merkitty asuin talojen korttelipihaksi ja että Nalkalan tiiliruukin paikalla todettua arkeologisesti potentiaalista aluetta ei ole otettu kaavaluonnoksissa huomioon millään tavalla ja sen kohdalle on merkitty uusi AL-kortteli rakennusaloineen. Alueelta saattaa löytyä muinaismuistolain suojaamia jäännöksiä ja tutkimuksia tulee täydentää ja lähettää maakuntamuseolle, joka määrittää sen perusteella paikalla tehtävien jatkotutkimusten laadun (koekaivaus/valvonta).

Kaavaa varten on laadittu erillinen vaikutustenarviointi. Kaavahankkeen vaikutuksia arkeologisiin kohteisiin ja niiden ympäristöön ei kuitenkaan ole arvioitu riittävästi; mm. mahdollisia rakennusaikaisia vaikutuksia kiinteään muinaisjäänneeseen ei ole arvioitu. Kokonaisuudessaan kumpikaan kaavavaihtoehdoista ei ole kulttuuriympäristön arvojen osalta hyväksyttävissä.

Lähtökohtaisesti kaava-alueen täydennysrakentamista tulee keventää erityisesti Hämeenpuiston valtakunnallisten ja Koulukadun ympäristön maakunnallisten kulttuuriympäristöarvojen säilyttämiseksi. Raskasta uudisrakentamista ei voida sijoittaa Hämeenpuiston valtakunnalliselle arvoalueelle, ja De Gamlas Hemin ympäristössä tulee huomioida rakennuksen ympärilleen vaatima väljyys, mittakaava ja näkymäyhteys. Kaavan tulee tukea myös kulkutautisairaalan alueen arvojen säilymistä. Lisäksi Nalkalan tiiliruukin paikkaa koskevaa arkeologista selvitysaineistoa tulee täydentää edellä mainitulla tavalla, minkä jälkeen kohteen huomioimisesta kaavassa tulee neuvotella maakuntamuseon kanssa. Kaavaehdotus sekä täydennetyt selvitysaineistot ja vaikutusten arviointi tulee lähettää lausunnonle Pirkanmaan maakuntamuseoon.

Vastine

Kaavan tavoitteina on kirjattu kaava-alueen moninaisten kulttuuriympäristöarvojen vaaliminen, arvokkaan kulttuuriperinnön säilyttäminen, uudisrakentamisen ja kulttuuriympäristöarvojen yhteen sovittaminen, Eteläpuiston päätteen palauttaminen kaupunkivalliseksi laadukkaaksi ja viihtyisäksi julkiseksi tilaksi sekä palauttaa Hämeenpuiston ja Eteläpuiston toiminnallinen yhteys.

Kaavaan liittyviä selvityksiä on täsmennetty ja lisätietoa mm. Koulukadun kentästä, Ratinan sillasta sekä alueen muista kulttuuriympäristöarvoista laadittu kooste on täydennetty kaavan selostukseen.

Hämeenpuiston erityisenä arvona on todettu myös suora ja monumentaalinen yhteys kahden tärkeän puiston, Eteläpuiston ja Näsinpuiston välillä ja kaavaratkaisua on haettu alueen moninaiset kulttuurihistorialliset arvot huomioiden: Hämeenpuiston yhtenäinen lehtipuukuja on pääosin säilytetty. Kaavaratkaisu lyhentää nykyistä puukujannetta etelästä, mutta puiston päätteeksi on osoitettu uusi muotopuutarha, joka uudistaa kasvillisuutta ja ennen kaikkea parantaa puiston toiminnallisen suoran kulkuyhteyden, ja kaupunkirakennatarkaisun, joka minimoi liikenteen haittavaikutukset.

Kaava-alueelle on osoitettu yksi korkeampi rakennus maameriksi Ratinan sillan vierelle. Sijainti on harkittu ja se ei heikennä Klingendahlin piipun roolia keskeisenä kaupunkikuvallisena maamerkinä. Tampereen valtatie ja Ratinan sillan suunnasta saavuttaessa asemakaavaehdotuksessa esitetty rakentaminen luo hillityn porttimaisen sisääntulon alueelle ja luo jalankulkuvirtaa kohti keskustaa sekä palveluja ja kehittämispotentiaalia koko Nalkalan rannan alueelle.

Kaava-alueella sijaitsevien julkisten veistosten, Wäinö Aaltosen Osuustoimintamonumentin ja Yrjö Liipolan Fabian Klingendahlin muotokuvan siirtoon liittyen on käyty keskustelua Tampereen taidemuseon sekä Wäinö Aaltosen perikunnan kanssa. Osuustoimintamonumentti on jatkossakin osa puiston kokonaisuutta ja muistomerkillä on osoitettu uusi paikka veden äärelle, mihin teoksen Pato-nimi ja olemus liittyy. Teos on edelleen Hämeenpuiston päätteessä ja integroitu osaksi rannan kiviaukiota vesisuihkuin, jotka olivat jo alkuperäisessä teoksessakin, mutta ovat vuosien saatossa menneet epäkuuntoon. Vesisuihkut liittyvät teoksen osaksi aukiosommitelmaa sekä toiminnallista puistoa.

Fabian Klingendahlin muotokuva sijoitetaan Hämeenpuistoon Nalkalan kadun linjalle tulevan uuden aukion reunaan, lähelle Klingendahlin pääsisäänkäyntiä.

De Gamlas Hemin sijainti puistomaisessa ympäristössä on turvattu kaavalla. Rakennus säilyttää asemansa kaupunkikuvallisesti ja mittakaavallisesti, rakennus on huomioitu koko korttelialueen sekä Kurilankadun toisella puolella olevan korttelin 95 rakennetun ympäristön mittakaavassa. De Gamlas Hemin suojelumerkinnässä ja muissa kaavamerkinnöissä huomioidaan rakennuksen kulttuurihistoriallisten arvojen säilyttäminen myös kiinteän sisustuksen osalta ja pihan säilymisen osalta.

Kaavassa on mahdollistettu entisen Kulkutautisairaalan alueella olevien vanhojen rakennusten ja niiden arvojen säilyttäminen suojelumerkinnöin. Rakennustaiteellista arvoa on erityisesti talousrakennuksella ja kärysaunalla. Tulirokko-osaston arvoa korostaa sen luonne alueen rakennuskantaa yhdistävänä ja ainoana säilyneenä potilaiden hoitoon käytettynä rakennuksena. Suojelu-merkintöjä ja rakennustapaohjeita on täsmennetty, Kulkutautisairaalalle on osoitettu määräys, sr-12 Kaupunkikuvan säilymisen kannalta tärkeä rakennus. Rakennusta ei saa purkaa. Rakennuksessa suoritettavien korjaus- ja muutostöiden tulee olla sellaisia että rakennuksen kaupunkikuvan kannalta merkittävä luonne säilyy. Kärysaunalle ja Talousrakennukselle on osoitettu sr-8 määräys, Rakennustaiteellisesti arvokas ja kaupunkikuvan säilymisen kannalta tärkeä rakennus. Rakennusta ei saa purkaa. Rakennuksessa suoritettavien korjaus- ja muutostöiden tulee olla sellaisia, että rakennuksen rakennustaiteellisesti arvokas ja kaupunkikuvan kannalta merkittävä luonne säilyy.

Koulukadun kentän kulttuurihistorialliset arvot on myös turvattu kaavamerkinnässä ja rakennustapaohjeessa. Koulukadun kentän alueelle on osoitettu määräys sj-21 kaupunkikuvan kannalta tärkeä korttelialue. Korttelialueelle suunniteltavat rakennukset ja rakennelmat tulee toteuttaa alueen kaupunkikuvalliset arvot huomioon ottavalla tavalla. Ja katsomorakennukselle on osoitettu sr/r, Historiallisesti ja kaupunkikuvan säilymisen kannalta tärkeä rakenne, jota ei saa purkaa.

Pyynikin jyrkkään ja korkeaan rantatöyrääseen sijoittuvalle ET-1 alueelle kirjataan yleismääräykseen merkintä: Korttelin 682 ET-1 -alue sijaitsee valtakunnallisesti arvokkaalla maisema-alueella, jolla rakentaminen tulee sovittaa huolella alueen maisemallisiin arvoihin. Rakennus ei saa estää Pyhäjärvelle avautuvia näkymiä.

***Frenkellin kalkkiruukin** piipun muinaisjännöksen osalta maakuntamuseon kanssa on neuvotellen haettu ratkaisua, jolla muinaismuiston säilyminen alueella turvataan. Sm-merkinnän lisäksi yleismääräykseen ja rakentamistapaohjeeseen kirjataan, Muinaismuistoalueen suunnittelussa ja myös lähialueen rakentamisessa arkeologinen kohde on otettava huomioon.*

***Nalkalan tiiliruukin** arkeologisesti potentiaalista aluetta tutkittiin tarkemmin kaavaa valmistellessa ja Koekaivaus Nalkalan torilla suoritettiin syyskuussa 2016, jonka perusteella todettiin, että maatutkauksessa havaitut anomaliat liittyvät alueella sijaitseviin 1800- ja 1900-luvun kuluessa syntyneisiin purku- ja täyttökerroksiin sekä kaivantoihin. Muinaisjännöksenä pidettävää rakennetta, kuten rakennuksen perustusta, ei havaittu.*

Kaava-alueen täydennysrakentamista on kevennetty erityisesti Hämeenpuiston valtakunnallisten ja Koulukadun ympäristön maakunnallisten kulttuuriympäristöarvojen säilyttämiseksi. Hämeenpuiston, Klingendahlin ja Gamlas Hemin ympäristössä on huomioitu rakennusten mittakaavaa ja tutkittu näkymäyhteyksiä.

- 9. Kaupunkikuvatoimikunta 12.4.2016:** pitää hienona, että Eteläpuiston aluetta vihdoin kehitetään. Toimikunta pitää molempia kaavaluonnosvaihtoehtoja korkealaatuisina, huolellisesti valmisteltuina sekä alueen nykyistä maankäytöllistä tilannetta sekä kaupunkikuvallista ilmettä parantavina suunnitelmina. Molemmista vaihtoehdoista on löydettävissä myös sellaisia maankäytöllisesti tai kaupunkikuvallisesti mielenkiintoisia yksityiskohtia, joita voidaan yhdistellä tarpeen mukaan asemakaavaehdotusta valmistellessa (esim. suunnittelualueen lounaiskulmassa sijaitseva saari).

Vaikka toimikunta näkeekin molemmissa maankäyttövaihtoehdoissa paljon hyvää, pitää se maankäytöllisiltä ratkaisuiltaan sekä kaupunkikuvallisilta mahdollisuuksiltaan vaihtoehtoa A huomattavasti vaihtoehtoa B parempana. Vaihtoehdon A kortteliratkaisut on hyvin perusteltuja. Siinä kortteleiden väliin (sekä osittain myös niiden sisäosiin) muodostuu miellyttäviä diagonaaleja, joiden myötä kaupunkiin avautuu uudenlaisia ja mielenkiintoisia näkymiä. Vaihtoehdon A muina vahvuuksina voidaan pitää suunnittelualueen koillispäähän, Ratinan suvannon rantaan sijoitettua julkisen rakennuksen paikkaa, sekä toimivaa liikenneratkaisua. Toimikunta pitää myös Nalkalasta Ratinan puolelle johtavaa, alueet toisiinsa yhdistävää kevyenliikenteen siltaa hyvänä suunnittelulähtökohtana (sijoitettuna mahdollisuuksien mukaan joko Ratinan sillan pohjois- tai eteläpuolelle).

Toimikunta katsoo, että Eteläpuiston asemakaavan valmistelua tulee jatkaa vaihtoehdon A pohjalta. Suunnitelmaan voidaan sisällyttää joitakin yksityiskohtia vaihtoehdosta B, mutta ne tulee sulauttaa suunnitelmaan siten, ettei sen perusratkaisu muutu. Alueen ainutlaatuisuus, kaupunkikuvallinen ja imagollinen merkittävyys ja potentiaali sekä hankkeen yleinen hyväksyttävyyys huomioon ottaen toimikunta toteaa, että asemakaavassa tulee edellyttää poikkeuksellisen korkealaatuisia kaupunkikuvallista ilmettä.

Vastine:

Kaavaehdotusta on valmisteltu palautteen ja poliittisen ohjauksen mukaisesti luonnosvaihtoehdon B pohjalta, mutta molemmista luonnosvaihtoehdoista on poimittu uuteen ratkaisuun parhaita ominaisuuksia. Kaavaehdotuksen korttelirakenteesta löytyy edelleen diagonaaleja linoja ja katuja, mielenkiintoisine uusine näkymäakseleineen. Nalkalan rannan sijaan julkiselle rakennukselle on osoitettu vetovoimainen ja kaupunkikuvallisesti vahva paikka Hämeenpuiston päätteeseen osoitetun

uuden muotopuutarhan ja alueen keskuksen Etelätorin yhteyteen. Muotopuutarha ja taideaihe muotopuutarhan keskellä luovat uuden vehreän ja maisemallisesti arvokkaan päätteen puistolle. Julkinen rakennus vahvistaa osaltaan puistotilaa ja uuden Etelätorin arvoa ja toisaalta kaupunkirakennusratkaisu jalostaa lounaaseen avautuvat pitkät järvinäkymät. Nalkalan rantaa on kehitetty urbaanina asumisen ja palvelutoimintojen alueena. Aktiivinen rantapuisto ja tehokkaampi rakentaminen osaltaan luovat kehityspotentiaalia Nalkalan alueelle. Kaavamääräyksiin ohjataan kaupunkivallisesti korkeatasoiseen ja laadukkaaseen rakentamiseen.

ETELÄPUISTO 8581, VALMISTELUVAIHEEN MIELIPITEET 470 kpl

- **Vastustavaa palautetta n. 310 kpl, joista kopioituja palautteita n. 200 kpl**
- **Puoltavaa palautetta n. 120 kpl, joista kopioituja palautteita n. 55 kpl**
- **Kehitysajatuksia, neutraaleja palautteita n. 40 kpl**

MIELIPITEISSÄ TOISTUIVAT TEEMAT JA VASTINEET ON KIRJATTU TEEMOITTAIN.

1.1 Vastustavat mielipiteet: 147 kopioitua mielipidettä;

Tällä kirjeellä ilmaisen vastustavani 24.3.2016 julkaistua asemakaavaluonnosta, joka sisältää Seelakeesityksestä johdetut kaksi vaihtoehtoa A ja B. Vaihtoehdot (A ja B) eivät eroa olennaisesti toisistaan, ja molemmat tuhoavat olemassa olevan valtakunnallisesti merkittävän historiallisen puiston. Vaadin, että puiston säilyttävä vaihtoehto palautetaan mukaan kaavan suunnitteluun. / Vaadin, että Eteläpuisto säilytetään puistona.

Vastine:

Kaavan lähtökohta on ollut Tampereen kaupungin järjestämän arkkitehtikilpailun voittotyön pohjalta jatkokehitetty viitesuunnitelma. Valmisteluvaiheessa tutkittiin suunnitelmaratkaisuja ja arvioitiin niiden vaikutuksia. Kaavatyön tavoitteiden ja vaikutusten arvioinnissa nousseitten näkökulmien, osallispalautteen sekä poliittisen ohjauksen myötä viitesuunnitelmaa ja kaavaratkaisua on työstetty edelleen.

Valtakunnallisesti merkittävä historiallinen puisto on suurelta osin tuhoutunut jo 1960-luvulla, jolloin Tampereen valtatie linjasi puiston toiminnallisen yhteyden ja leikkasi osan puistosta. Alkuperäisestä muotopuutarhasta on jäljellä osin arvokasta puustoa ja puistosommitelma meluisassa ympäristössä. Hämeenpuiston valtakunnallisesti merkittävän kulttuuriympäristön arvot Eteläpuiston rantaosuuden ja muotopuutarhan osalta perustuvat ensisijaisesti sijaintiin Pyhäjärven rannalla, Pyykinharjun jatkeena sekä muotopuutarhan asemaan Hämeenpuiston visuaalisena päätteenä.

Kaavaratkaisussa on palautettu puiston toiminnallinen suora kulkuyhteys ja puistoakseli Näsijärveltä Pyhäjärvelle, nykyinen arvokas puusto tällä kohdalla poistuu. Hämeenpuisto ja Pyhäjärven rantavyöhyke liitetään toisiinsa uudella kaupunkirakennusratkaisulla, joka jättää rakentamisesta vapaan puistovyöhykkeen rantaan ja merkitsee uuden visuaalisen päätteen modernin muotopuutarhan muodossa, joka taideaiheineen luo uuden vehreän ja maisemallisesti arvokkaan päätteen puistolle.

Julkinen rakennus vahvistaa osaltaan puistotilaa ja uuden Etelätorin arvoa. Toisaalta kaupunkirakennusratkaisu jalostaa lounaaseen avautuvat pitkät järvinäkymät. Eteläpuistoon on kaavassa osoitettu suuri uusi toiminnallinen puistoalue rantaan. Alueella on pyritty säilyttämään vanhaa puustoa ja puiden säilyttämistä ohjataan kaavamääräyksillä mm. aluemerkinnoilla, jotka ohjaavat tai edellyttävät arvokkaan puuston säilyttämistä. Kaavan yleismääräykseen on kirjattu, että Rannan puistoalueita tulee kehittää monipuolisina virkistysalueina ja aktiivisina toimintapaikkoina. Eteläpuiston osalla tulee huomioida alueen luontoarvot.

Vastustavat mielipiteet, 55 kpl kopioituja mielipiteitä, kuten 1.1, mutta lisäargumentein, mm.:

1.2 Vähemmän rakentamista sisältävä / puiston säilyttävä vaihtoehto suunnittelun pohjaksi

Vastine:

Katso myös vastine nro 1.1. Kaavaratkaisussa alueelle on osoitettu kaupungin tavoitteiden mukainen kaupunkirakennetkaisu, jonka rakentamaisen määrä vastaa kaavaluonnoksissa esitettyä rakentamisen määrää, vähemmän kuin A-vaihtoehdossa, mutta enemmän kuin B-vaihtoehdossa. Suunnittelualueen puistoaluetta on laajennettu.

1.3 Kantakaupungin viheraluemäärä asukasta kohden - alittaa jo nyt valtakunnallisen suosituksen selvästi.

Vastine:

Katso myös vastine nro 1.1. Virkistysalueiden riittävyydelle on vaikeaa luoda määrällistä mittaria, koska ihmisten arvostukset eroavat toisistaan. Asukasmäärän kasvun myötä keskustan yleiskaava-alueella tulee olemaan vuonna 2030+ yleiskaavan mukaisia virkistysalueita noin 15 m² asukasta kohden. Virkistysalueiden vähäistä määrää kompensoivat yleiskaavassa esitetyt kehitettävät viher- ja virkistysvyöhykkeet, jotka osoittavat virkistysyhteyksien kehittämistä laajoille Kaupin, Pynnikin ja lidesjärven viher- ja virkistysalueille ja Hatanpään Arboretumin suuntaan.

Keskustan lisääntyvän väkiluvun myötä virkistysalueiden pinta-ala asukasta kohden pienenee, mutta keskustaa reunustavien laajojen viher- ja virkistysalueiden saavutettavuutta voidaan yleiskaavaan perustuen parantaa. Myös olevien viheralueiden laadullinen kehittäminen, erityisesti kohdemerkinnällä esitettyjen viher- ja virkistysverkon tai liikunta-alueiden kehittäminen, kompensoi virkistysalueiden vähäistä määrää. Rantojen suuri määrä (yli 12 km rantaviivaa yleiskaava-alueella) ja hyvin saavutettavat vesialueet vaikuttavat samansuuntaisesti.

Mm. kantakaupungin ympäristö- ja maisemaselvityksessä mainittu tavoitteellinen virkistysalueiden määrä asukasta kohden (120 m²) perustuu kansallisen virkistysaluetoimikunnan vuonna 1973 antamaan suositukseen, joka ei juridisesti sido kaavoitusta. Komiteamietinnössä esitettiin myös, että ulkoilupuistoa on varattava 40 m²/asukas ja ulkoilualuetta 80 m²/asukas. Ulkoilupuistolla virkistysaluekomitea tarkoitti kävelyyn, oleskeluun, palloiluun ja leikkiin päivittäin käytettäviä alueita, joille on enintään 0,5 km:n kävelymatka. Ulkoilualueella on mahdollisuus liikuntaan, lenkkeilyyn ja oleskeluun viikolla, mutta myös viikonloppuisin. Ulkoilualueelle on hyvät julkisen liikenteen yhteydet ja matkaa enintään 2-10 km.

Eteläpuiston alue on tärkeä osa koko kaupungin rantojen virkistysreittiä ja viherverkostoa, jonka kautta liitytään Pynnikin luonnonsuojelualueen nykyisiin reitistöihin ja polkuihin. Eteläpuisto on myös tärkeä osa rantojen virkistysreittiä keskustasta Pynnikille ja toisaalta Pynnikiltä keskustan kautta Näsijärvelle. Eteläpuiston rantareitti on myös osa Pyhäjärven ympäri kulkevaa 30 kilomerin pituista maisemareittiä, joka valmistui vuonna 2012. Pynnikin luonnonsuojelualue on maisemaltaan näyttävä ja avoimia näköaloja tarjoileva merkittävä kaupunkilaisten virkistysalue nykyiselläänkin. (Pynnikin Luonnonsuojelualue 2015). Pynnikin alueella on ulkoilureittejä, merkitty luontopolku sekä näkötorni. Pynnikin käyttö- ja hoitosuosituksilla nimenomaan pyritään turvaamaan luonnonsuojelualue sekä ohjaamaan alueen kestävää käyttöä. Eteläpuiston uuden virkistysalueen kehittämisen katsotaan myös osaltaan vähentävän käyttöpainetta Pynnikin suuntaan. Alueen kehittäminen osaltaan mahdollistaa myös joukkoliikenteen kehittämisen alueelle ja parantaa siten etäämpänäkin olevien ulkoilualueiden saavutettavuutta uusille ja nykyisille asukkaille.

1.4 Lisääntyvän liikenteen vaikutusta alueen ilmanlaatuun ei ole otettu huomioon.

Vastine:

Eteläpuiston alueella ja keskustan kehätiellä liikennemäärät tulevat nousemaan Eteläpuiston suunnittelusta huolimatta. Alueen suunnittelussa on huomioitu kaavamääräysin ilmanlaatu ja ilman epäpuhtauksien siirtyminen sisätiloihin on estetty ja ohjattu asuinrakennusten ja pysäköintilaitosten ilmapuhaltolaitteiden raittiin ilmanotto on sijoitettu mahdollisimman ylös. Liikenteen vaikutuksia on arvioitu asemakaavan maankäyttösuunnitelman vaikutustenarvioinnissa, joka on kaavan liitteenä.

1.5 Asukasmäärä kuormittaa Pyykin luonnonpuistoa ja on uhka sen säilymiselle/ Vaihtoehdot muodostavat merkittävän uhan kansallis aarteistollemme, Pyykille

Vastine:

Eteläpuiston alue on tärkeä osa koko kaupungin rantojen virkistysreittiä ja viherverkostoa, jonka kautta liitytään Pyykin luonnonsuojelualueen nykyisiin reitistöihin ja polkuihin. Eteläpuisto on myös tärkeä osa rantojen virkistysreittiä keskustasta Pyykille ja toisaalta Pyykiltä keskustan kautta Näsijärvelle. Eteläpuiston rantareitti on myös osa Pyhäjärven ympäri kulkevaa 30 kilometrin pituista maisemareittiä, joka valmistui vuonna 2012. Pyykin luonnonsuojelualue on maisemaltaan näyttävä ja avoimia näköaloja tarjoileva merkittävä kaupunkilaisten virkistysalue nykyiselläänkin. (Pyykin Luonnonsuojelualue 2015). Pyykin alueella on ulkoilureittejä, merkitty luontopolku sekä näkötorni. Pyykin käyttö- ja hoitosuosituksilla pyritään turvaamaan luonnonsuojelualue sekä ohjaamaan alueen kestävää käyttöä. Eteläpuiston uuden virkistysalueen kehittämisen katsotaan myös osaltaan vähentävän käyttöpainetta Pyykin suuntaan.

1.6 Vaihtoehdot kaupungin omien linjausten vastaisia

Vastine

Kaavatyötä on ollut ohjaamassa laaja joukko kaupungin eri hallintokuntia ja toimialoja. Kaavatyötä on valmisteltu kaupungin strategioiden, yleiskaavan ja tavoitteiden mukaisesti. Kaavatyötä on myös esitelty kaavan valmistelun aikana luottamushenkilöille ja Yhdyskuntalautakunta on ohjannut osaltaan työtä toivomusponsilla.

1.7 Eteläpuiston muotopuutarhan ja ylätasanteen tulee säilyä viher- ja puistoalueena

Vastine:

Osa entisestä muotopuutarhasta ja ylätasanteesta säilyy kaavaratkaisussa viher- ja puistoalueena. Suunnitelmassa on osoitettu myös rakentamista ylätasolle, laajempi viher- ja puistoalue on osoitettu rannalle uuteen rantapuistoon. Hämeenpuiston päätteeseen entisen muotopuutarhan paikalle on osoitettu uusi muotopuutarha. Muotopuutarha ja taideaihe muotopuutarhan keskellä luovat uuden vehreän ja maisemallisesti arvokkaan päätteen puistolle.

2 Puoltavat mielipiteet 53 kpl kopioituja mielipiteitä:

Tällä kirjeellä ilmaisen puoltavani 24.3.2016 julkaistua asemakaavaluonnosta koskien Eteläpuiston rakentamista. Mielestäni kaavaluonnoksen vaihtoehdoista erityisesti A tukee hyvin Tampereen kehittymistä ja tekee kaupungista paremman paikan niin nykyisille kuin uusillekin asukkailla. Toivonkin, että kaavoitusta jatketaan vaihtoehto A:n pohjalta. Pyydän kuitenkin, että jatkotyössä kiinnitetään huomiota seuraaviin asioihin:

- asuntoja ja liiketiloja voisi olla enemmänkin, jotta ympäristöstä tulee aidosti kaupunkimainen,
- alueen liikenteen on tukeuduttava kävelyyn, pyöräilyyn ja joukkoliikenteeseen,
- asuinkadut on rauhoitettava liikennejärjestelyin ja pysäköintipaikkojen määrä on pidettävä mahdollisimman vähäisenä

- rakentamisen on oltava laadukasta ja ympäristöön sopivaa, ja
- puistoalueen tulee olla toiminnallinen, urbaani kohtauspaikka.

Vastine:

Kaavaluonnosvaihtoehdoista on pyritty kokoamaan parhaat puolet kaavaehdotukseen, kuten palautteessa positiivisina piirteinä pidetyt vinot katulinjat, kortteleiden tehokkuus ja sille vastapainona leveän rantavyöhykkeen väljyys ja vapaat puistoalueet sekä kehitetty virkistysalue ja -yhteydet. Asuntoja kaavaehdotuksessa on osoitettu jokseenkin saman verran kuin luonnoksissa, mutta suunnitelmaa on kehitetty siten, että alue on keskustan kaupunkirakennetta kivijalkakauppoineen ja liittyy ydinkeskustaan. Alueella tukeudutaan jalankulkuun ja pyöräilyyn sekä joukkoliikenteeseen. Asuinkadut on rauhoitettu liikennejärjestelyin ja pysäköintipaikkojen määrä on pyritty pitämään vähäisenä, kaavaratkaisu mahdollistaa pysäköintipolitiikan mukaisen laitospysäköintiratkaisun. Alueella pysäköidään laitoksissa korttelialueilla, maanalaiset laitokset liitetään eteläosassa toisiinsa jotta liikenneverkon kuormitus olisi mahdollisimman vähäinen.

Alueen laatua on ohjattu kaavamääräyksillä ja rakennustapaohjeella. Er-määräyksillä osoitetaan liike- ja toimistotilaa maantasokerroksiin ja paikoin myös ylempiin kerroksiin. Alueella on kiinnitettävä erityistä huomiota rakennusten ja pihatilojen laadukkaaseen suunnitteluun ja toteuttamiseen sekä eri rakentamisvaiheiden yhteensovittamiseen. Korttelialueilla ja julkisilla alueilla olevien ulkotilojen portaat, kulkuyhteydet ja luiskat tulee suunnitella ja toteuttaa kaupunkikuvallisesti laadukkaaksi osaksi aluetta. Rannan puistoalueita tulee kehittää monipuolisina virkistysalueina ja aktiivisina toimintapaikkoina. Eteläpuiston osalla tulee huomioida alueen luontoarvot.

Kaavassa on kirjattu yleismääräykseen, Rannan puistoalueita tulee kehittää monipuolisina virkistysalueina ja aktiivisina toimintapaikkoina. Etelätorin ja rantavyöhykkeen risteyskohtaan muodostuu uusi kohtauspaikka ja myös Eteläranta kehittyy monipuolisena kohtauspaikkana: rantaan on osoitettu ohjeellinen alueen osa, jolle saa rakentaa uimalaitoksen, saunan ja kahvilan niihin liittyvine rakenteineen.

Muuta palautetta teemoittain:

3. Rakentamisen määrä, sijainti ja laatu;

- **Vähemmän rakentamista sisältävä / puiston säilyttävä vaihtoehto suunnittelun pohjaksi**
- **vastustan tässä muodossa, suunnitelmaa kehitettävä, tehokkuutta kevennettävä, korkeutta ja neliöitä pois**
- **kannatan EEP:n suunnitelmaa**
- **Ehdotusta ei tule valmistella luonnosten pohjalta.**
- **Luonnokset eivät sovi ympäristöön**
- **Vaihtoehdoista erityisesti A tukee hyvin Tampereen kehittymistä ja tekee kaupungista paremman paikan niin nykyisille kuin uusillekin asukkaille. A vaikuttaa mielenkiintoisemmalta**
- **Asuntoja ja liiketiloja pitäisi olla enemmän, jotta ympäristöstä tulee aidosti kaupunkimainen**
- **rakentamisen on oltava laadukasta ja ympäristöön sopivaa**
- **Lisää tehokkuutta rakentamiseen: korkeita taloja/ Urbania, eli tiivistä ja korkeaa, Eteläpuisto täytyy ajatella keskustan laajenuksena, kaupunkimaista!**
- **Puurakentamista**
- **luontainen laajenemisalue**
- **Rakentakaa muualle, mihinkään ei saa kajota**
- **Ei saa rakentaa rantaa tukkoon**
- **Yhteensovittaminen ei ole onnistunut**
- **Mitä perusteita asukastarpeen arviolle?**
- **Yleisötilaisuudessa kritisoitiin yleisemmin kaupungin kasvua ja täydennysrakentamisen tarvetta**

- vastustan tässä muodossa, kehitettävä tehokkuutta madaltaen, ei saa tehdä Ratinan kaltaista slummiä
- Kaava maakuntakaavan vastainen
- Puistovaihtoehto takaisin
- Yleisötilaisuudessa 31.3.2016 kommentoitiin ja edellytettiin alueen toteuttamisen ja rakentamisen laatua

Vastine

Aikataulu ja mitoitus perustuvat kaupunginhallituksen suunnittelukokouksen hyväksymään asemakaavoitusohjelmaan. Asemakaavoitusohjelman tarkoituksena on vastata Tampereen kasvun vaatimukseen ohjelmoimalla asemakaavojen valmistuminen vastaamaan vuotuista väestön kasvua. Vuosittain on tavoitteena kaavoittaa 220 000 k-m2 asumiseen ja 100 000 k-m2 muuhun käyttötarkoitukseen. Eteläpuiston kaava-alue on yksi keskustan tärkeimmistä ja suurimmista täydennysalueista kaavoitusohjelmassa. Keskustan alueelle on 18.1.2016 hyväksytyn Keskustan strategisen osayleiskaavan mukaan tavoitteena kaavoittaa asuntoja 15 000 asukkaalle.

Kaupunginhallituksen suunnittelukokous ja yhdyskuntalautakunta ohjeistivat valmistelevaan asemakaavaehdotuksen luonnosvaihtoehto B:n pohjalta huomioiden A-vaihtoehdosta parhaat osat. Kaavaratkaisussa on vähennetty tehokkuutta vanhojen rakennusten kortteleissa ja rakentamista on vedetty pohjoisemmaksi ja kauemmaksi rannasta. Ratavyöhykkeestä on kehitetty laaja rantapuisto.

Kaavaratkaisu on kaupunkirakenteellinen vastaus suureen määrään erilaisia tavoitteita, toiveita reunaehdoja ja näkökulmia. Asemakaavaluonnoksista saadun palautteen, valmisteluvaiheen ja vaikutusten arvioinnissa nousseiden näkökulmien perusteella maankäyttösuunnitelma on kehitetty asemakaavaehdotukseksi. Eläköön Eteläpuiston esittämä suunnitelma ei anna vastauksia kaavatyön tavoitteisiin tai reunaehdoin.

Kaavatyötä on ollut ohjaamassa laaja joukko kaupungin eri hallintokuntia ja toimialoja, myös Pirkanmaan Liitto. Pirkanmaan liitto on lausunut kaavaluonnoksista; Asemakaavan tavoitteenasettelu on pääosin Pirkanmaan voimassaolevien maakuntakaavojen mukainen. Viitesuunnitelmat A ja B sekä niiden pohjalta laaditut kaavaluonnokset toteuttavat parhaiten Pirkanmaan 1. maakuntakaavan tavoitteita, sekä myös laadittavana olevan Pirkanmaan kokonaismaakuntakaavan 2040 ehdotuksen sisältöä. Kaavaehdotus on laadittu Pirkanmaan Liiton lausunto ja ohjaus huomioiden.

Kaavan luonnosvaiheessa maankäyttövaihtoehdoista laaditun vaikutusten arvioinnin mukaan painokkaimmin myönteisiä vaikutuksia muodostuu maankäytön vaihtoehdoissa, joissa on kyetty integroimaan kulttuuriperinnön arvot osaksi uutta ratkaisua ja säilyttämään riittävän laaja monipuoliset toiminnot mahdollistava rantapuisto reitteineen. Ns. puistovaihtoehto asettaa kehittämislle selkeitä rajoitteita ja on lisäksi yhdyskuntataloudellisesti selvästi suhteellisesti kallein ratkaisu. Vaihtoehto sisältää huomattavan määrän liiketiloja, mutta vähiten uutta kysyntää luovaa kerrosalaa, eikä ole sellaisenaan täysin uskottava. Kaavaratkaisussa on kehitetty rannan virkistysaluetta huomioiden puistosuunnitelman ratkaisut.

4. Virkistysmahdollisuudet ja julkiset tilat

- Ranta pitää siivota ja ryhdistää, ei rakentaa
- Ranta-alue ihmisille ei rakentamiselle! Puisto tarvitaan koiran ulkoiluttamiseen ja liikuntalajien harrastamiseen. Ei saa rakentaa liian vesirajaan!
- Virkistysalue tulee säästää rakentamiselta, korkeintaan Sara Hildenin museo
- Puistoalueen tulee olla toiminnallinen, urbaani kohtaupaikka.
- Puiston ei pidä olla urbaanin steriili kapea kaistale

- Puistot ja ihmisille tehdyt alueet hyviä, varsinkin rannassa oleva puistoalue.
- Kaupunkiaukiot hyviä molemmissa
- Jatkokehittävät molemmista vaihtoehdoista parhaat palat yhdistäen saari säilyttäen
- Puistoalueiden sijoittuminen, Rantapuiston laajuus
- Liikuntapaikkojen kehittäminen
- Laaja puistovyöhyke, saari, laituri, sauna
- Ranta kaupunkilaisille
- Nalkalan kenttä ja Laivapuisto säilytettävä
- sivistymätöntä rakentaa puistoon!
- vaihtoehdot estävät Kansallisen kaupunkipuiston

vastine:

Uudisrakentamien sijoittuu ylemmälle tasolle Eteläpuistokadun varteen ja Nalkalan alueelle. Kaavaratkaisu jättää kaavan ranta-alueelle laajan, vapaan virkistys- ja puistoalueen kaikille kaupunkilaisille. Ranta-alue on kaavassa osoitettu virkistysalueeksi rakentamisen sijoituessa Eteläpuistokadun varteen ylemmälle tasolle. Rantaan kehitetään laaja toiminnallinen laadukas rantapuisto kaikille kaupunkilaisille vapaa-ajan käyttöön. Alueelle on osoitettu vapaita nurmi- ja pelialueita ja monikäyttöisiä nurmikenttiä sekä tasoerot hyödyntäviä nurmiportaita ja lounaisosaan uusi keskustan uimaranta ja paikka saunalle ja kahvilalle rakenteineen, ympärivuotiseen käyttöön. Saaren sijaan on osoitettu laaja tasainen täyttöalue, joka mahdollistaa mm. nykyisen Nalkalan kenttää vastaavan nurmialueen. Asemakaavan yleismääräyksen mukaan rannan puistoalueita tulee kehittää monipuolisina virkistysalueina ja aktiivisina toimintapaikkoina. Eteläpuiston osalla tulee huomioida alueen luontoarvot. Nalkalan rantaa on myös kehitetty viher- ja virkistysverkon osana. Nalkannokan puisto on osoitettu kaavassa leikin ja virkistysalueeksi. Vihersuunnitelmassa nykyisen Laivapuiston kohdalle on osoitettu puistoon kohtauspaikka senioreille ja lapsille, suurempi leikkiapuisto Nalkannokan pohjoisosaan. Ratinan sillan alapuolta on kehitetty skeitti- ja kiipeily yms. pelikenttien alueena. Koulukadun kentän kesäkäytön kehittämisen periaatteita tukittiin ja niitä ohjataan kaavan rakentamistapaohjeella.

Kansallisen kaupunkipuiston tavoitteet on huomioitu kaavan valmistelussa. Kaavaluonnosvaihtoehdoista käytiin keskustelu Ympäristöneuvos Jukka Pekka Flanderin kanssa ja keskustelun perusteella kirjattiin ympäristöministeriön kanta kansallisen kaupunkipuiston näkökulmasta: molemmat tekeillä olevat luonnosvaihtoehdot sisältävät rantapuistovyöhykkeen, joka tuo selkeän parannuksen nykytilanteeseen ja vahvistaa alueen asemaa keskustan viherverkossa. Selkeä rantapuisto ja sen luonteva kytkeytyminen Pyynikille ja Nalkalan kautta koskelle parantavat selvästi alueen sini- ja viheryhteyksiä ja ottavat huomioon kansallisen kaupunkipuiston kannalta avainkysymyksenä olevan eheyden kriteerin.

5. Viherympäristö

- molemmat vaihtoehdot tuhoavat olemassa olevan valtakunnallisesti merkittävän historiallisen puiston/ Historiallista puistoa ei saa tuhota!
- Kantakaupungin viheraluemäärä asukasta kohden - alittaa jo nyt valtakunnallisen suosituksen selvästi.
- Asukasmäärä kuormittaa Pyynikin luonnonpuistoa ja on uhka sen säilymiselle/ Vaihtoehdot muodostavat merkittävän uhan kansallisarteistollemme, Pyynikille / Pyynikin metsä ei kestä
- Säästää edes vanhat puut!
- puusto tulee suojella, luontoarvot
- Eteläpuisto pitää suojella
- Nalkalan puisto pitää säästää yms.
- Puistot ovat Tampereen keuhkot/ Tampere tarvitsee enemmän puistoja

Vastine, katso myös vastineet 1.3 ja 1.5

Kaavaratkaisussa historiallinen puisto uudistuu ja kaavalla osoitetaan ympäristöhäiriöiltä vapaa uusi monipuolinen puisto rantavyöhykkeelle.

Virkistysalue laajenee rantavyöhykkeelle ja rakentaminen osoitetaan Eteläpuistokadun varteen ylätasolle. Vanhoja puita on pyritty säilyttämään kaava-alueella. Rakentamisen vuoksi vanhaa ja arvokasta puustoa poistuu, mutta uutta puustoa osoitetaan alueelle runsaasti ja kaavakartalle on osoitettu alueita, joilla ohjataan ja määrätään arvokkaan puuston säilyttämisestä. Rantapuistolle on osoitettu määräys VP-4, Puisto, Puisto tulee rakentaa ottaen huomioon alueen sijainti ja maisemallinen merkitys. Yleismääräyksen mukaan Rannan puistoalueita tulee kehittää monipuolisina virkistysalueina ja aktiivisina toimintapaikkoina. Eteläpuiston osalla tulee huomioida alueen luontoarvot.

6. Rakennettu kulttuuriympäristö

- **Eteläpuiston muotopuutarhan ja ylätasanteen tulee säilyä viher- ja puistoalueena**
- **Hämeenpuiston pääte säilytettävä.**
- **Kulttuurihistorialliset arvot säilytettävä**
- **Vastustan Kulkutautisairaalan purkamista, Kulkutautisairaala säilytettävä**
- **Sigrid Blomin vinokatu luo kauniit kehykset De Gamlas Hem:lle**
- **vanhat rakennukset säilytettävä**
- **RKY-arvojen huomioiminen**
- **korttelin 95 säilyttäminen**
- **Kulkutautisairaala pitää säästää**
- **Hämeenpuiston symmetria on tärkeä**
- **Muotopuutarha säilytettävä**
- **Osuustoimikunnan patsas säilytettävä**

Vastine, katso myös vastine 1.1

Hämeenpuiston nykyinen pääte on osa puistoa, joka on suurelta osin tuhoutunut jo 1960-luvulla, jolloin Tampereen valtatie linjauksen katkaisi puiston toiminnallisen yhteyden ja leikkasi osan puistosta. Alkuperäisestä muotopuutarhasta on jäljellä osin arvokasta puustoa ja puistosommitelma meluisassa ympäristössä. Hämeenpuiston valtakunnallisesti merkittävän kulttuuriympäristön arvot Eteläpuiston rantaosuuden ja muotopuutarhan osalta perustuvat ensisijaisesti sijaintiin Pyhäjärven rannalla, Pyynikinharjun jatkeena sekä muotopuutarhan asemaan Hämeenpuiston visuaalisena päätteenä.

Kaavaratkaisussa on palautettu puiston toiminnallinen suora kulkuyhteys ja puistoakseli Näsijärveltä Pyhäjärvelle, nykyinen arvokas puisto tällä kohdalla poistuu, mutta kaupunkirakennerratkaisu osoittaa uuden visuaalisen päätteen modernin muotopuutarhan muodossa, joka taideaiheineen luo uuden vehreän ja maisemallisesti arvokkaan päätteen puistolle. Muotopuutarha kytkee Pyhäjärven rantavyöhykkeen Hämeenpuistoon ja huomioi historiallisen ympäristönsä ja alueen rakennetun kulttuuriympäristön arvot ja mittakaavan. Kaavaehdotuksessa on säilytetty Hämeenpuisto liikennerratkaisun periaate ja puistosymmetria ennallaan.

Eteläpuisto muodostaa yhtenäisen maisemakokonaisuuden Pyynikin alueen rantavyöhykkeen kanssa. Sekä maisema-, virkistys- että kulttuuriarvojen turvaamiseksi Hämeenpuiston eteläpääte sekä Eteläpuiston rannat säilytetään ja kehitetään maisemapuistona, joka varataan virkistyskäytölle ja jalankululle. Puistomaisuus on osa alueen historiallista luonnetta ja sitä on korostettu kaava-alueella mm. puistokaduilla. Kaupunkikuvan ja kaupunkirakenteen kannalta suunnittelussa on huomioitu Klingendahlin teollisuuskorttelin mittakaava ja rakennuksen liittyminen osaksi uutta aukiokokonaisuutta.

De Gamlas Hem on kytketty osaksi Eteläpuistokadun kokonaisuutta ja rakentamisen volyyymiä on kevennetty uudiskortteleissa Gamlas Hemin eteläpuolella ja kortteleissa 95 ja 96. Korttelin 96 osalta rakennetun kulttuuriympäristön arvot liittyvät kerrokselliseen kokonaisuuteen ja korttelialueen mittakaavaan. Kaavaratkaistussa on väljennetty vanhojen rakennusten kortteleiden mitoitusta, osoitettu suojelumerkinnot vanhoille rakennuksille ja mahdollistettu rakennusten ja puistoalueen välisen yhteyden säilyttäminen. Kortteli kytkeytyy säilyvien puistoalueiden kautta uuteen rantapuistoon. Kulkutautisairaallalle on osoitettu määräys, sr-12 Kaupunkikuvan säilymisen kannalta tärkeä rakennus. Rakennusta ei saa purkaa. Rakennuksessa suoritettavien korjaus- ja muutostöiden tulee olla sellaisia että rakennuksen kaupunkikuvan kannalta merkittävä luonne säilyy.

Eteläpuiston viheralueet puustoineen toimivat kaavaratkaisussa Pyynekin luonnon-suojelualueen suojavaikkeenä ja ekologisenä käytävänä. Eteläpuistossa ranta-alueella ekologinen yhteys on nimenomaan viher- ja virkistysyhteys, jolla pyritään mahdollistamaan rantavyöhykkeen monimuotoisuus ja mm. olemassa olevan puuston säilyttäminen. Kaava ohjaa puiston suunnittelua siten, että luontoarvot tulee huomioida mm. lepakoiden elinympäristö ja elinolot varmistetaan. Kaavan vihersuunnitelmassa on huomioitu virkistyskäyttö myös rantareittien ja rannan laiturirakenteissa, jotta mahdollistetaan nykyistä parempi yhteys veteen.

Nalkalan alueelle osoitettu korkea rakennus jättää myös tilaa kulttuuriympäristöarvoille ja Klingendahlin piipun kaupunkikuvalliselle roolille.

Kaavan valmistelun aikana tutkittiin uutta paikkaa Osuustoimintamuistomerkillä yhteistyössä taidemuseon kanssa. Kaavan viitesuunnitelmassa muistomerkillä on osoitettu uusi keskeinen paikka Hämeenpuiston päätteessä Etelärannalla, missä se integroidaan ranta-aukion suunnitelmaan. Taiteilijan perikunta on myös kommentoinut uutta paikkaa myönteisesti.

7. Asuminen, täydennysrakentaminen yleensä, palvelut

- **Riittävästi ihmisiä, jotta alueelle saadaan palveluja/ tiivistä ja korkeaa**
- **Houkutteleva ja kutsuva kaupunginosa palveluineen!**
- **EP:n merkitys ja arvo keskustan kehittämisessä**
- **kritiikkiä yleisemmin kaupungin kasvusta ja täydennysrakentamisen tarpeesta.**
- **Palautteessa 85 kirjasi kannattavansa A-vaihtoehtoa 14 B-vaihtoehtoa**
- **Jatkokehitettävä molemmista vaihtoehdoista parhaat palat yhdistäen, saari, vanhat rakennukset säilyttäen, tehokkuutta keventäen**
- **Yleisötilaisuudessa 31.3.2016 yli puolet kommentteista kritisoi EP:n rakentamista, myös kaupungin kasvua kritisoitiin, miksi pitää suunnitella lisää asuntoja ja miksi juuri keskustaan**

Vastine

Eteläpuiston kaavahankkeen aikataulu ja mitoitus perustuvat kaupunginhallituksen suunnittelukokouksen hyväksymään asemakaavoitusohjelmaan. Asemakaavoitusohjelman tarkoituksena on vastata Tampereen kasvun vaatimukseen ohjelmoimalla asemakaavojen valmistuminen vastaamaan vuotuista väestön kasvua. Vuosittain on tavoitteena kaavoittaa 220 000 k-m² asumiseen ja 100 000 k-m² muuhun käyttötarkoitukseen.

Tampereen asukasmäärä on kasvanut vuosittain säännöllisesti yli 2000 asukkaalla. Vuonna 2016 kasvu on ollut erityisen voimakasta, lokakuun loppuun mennessä kasvua oli jo 3007 asukasta. Kaupunkiseudun kasvu on viime vuosina suuntautunut entistä voimakkaammin keskuskaupunkiin Tampereelle. Sama kehityssuunta

on nähtävissä muilla kasvavilla kaupunkiseuduilla, keskuskaupungit ovat vetovoimaisia ja niiden kasvu jatkuu nopeampana kuin ympäryskunnissa.

Vastauksena kasvavan kaupungin haasteisiin Tampereen vuonna 2013 laadittu kaupunkistrategia painottaa kestävästä yhdyskuntarakennetta ja kaupungin kasvun suuntaamista nykyisen yhdyskuntarakenteen sisään. Strategiassa todetaan, että tiivis, vihreä ja vähähiilinen yhdyskuntarakenne tukee koko kaupunkiseudun kehitystä.

Kaupunkistrategian linjauksia jatkaa ja konkretisoi Yhdyskuntalautakunnan vuosille 2014-2017 laatima Kaupunkirakenne- ja ympäristösuunnitelma. Siinä on nostettu esiin keskustan elinvoimaisuus ja viihtyisyys. Tavoitteina ovat mm. että kävely, pyöräily ja joukkoliikenne sekä maanlainen pysäköinti ovat sujuvia ja että keskustan uudis- ja täydennysrakentamista toteutetaan laadukkaasti. Tavoitteena todetaan myös, että keskustan asemaa urbaanin asumisen paikkana ja työpaikkojen keskittymänä vahvistetaan. Toimenpiteissä todetaan, että keskustan ranta-alueet ja arvokkaat kulttuuriympäristöt kytketään tiiviisti osaksi keskustaa ja ne avataan kaikkien kuntalaisten käyttöön sekä että keskeisistä kohteista järjestetään arkkitehtuuri- ja tontinluovutuskilpailuja ja viherverkot suunnitellaan yhtenäisiksi.

Tampereen keskustaa täydennetään useissa kohteissa eri puolilla siten, että keskustan moninaiset toiminnot tulevaisuudessa ulottuvat järveltä järvelle ja rannat ovat kaikkien kaupunkilaisten käytössä. Keskustan jo toteutuneita ja toteutusvaiheessa olevia täydennyskohteita ovat mm. Ratina ja Ranta-Tampella. Eteläpuisto on osa tätä kokonaisuutta. Lisäksi ydinkeskustan kortteleista useat ovat täydentymässä, Tammelaan on parhaillaan toteutumassa täydennyskohteita ja useita kohteita on suunnitteluvaiheessa ja mm. Amurin suunnittelu on käynnistymässä.

Kaavaehdotusta on valmisteltu vaikutusten arvioinnin, palautteen ja poliittisen ohjauksen mukaisesti luonnosvaihtoehdon B pohjalta, mutta molemmista luonnosvaihtoehdoista on poimittu uuteen ratkaisuun parhaita ominaisuuksia. Kaavaehdotuksen korttelirakenteesta löytyy edelleen diagonaaleja linjoja ja katuja, mielenkiintoisine uusine näkymäakseleineen. Nalkalan rannan sijaan julkiselle rakennukselle on osoitettu vetovoimainen ja kaupunkikuvallisesti vahva paikka Hämeenpuiston päätteeseen osoitetun uuden muotopuutarhan ja alueen keskuksen Etelätorin yhteyteen. Muotopuutarha ja taideaihe muotopuutarhan keskellä luovat uuden vehreän ja maisemallisesti arvokkaan päätteen puistolle. Julkinen rakennus vahvistaa osaltaan puistotilaa ja uuden Etelätorin arvoa ja toisaalta kaupunkirakennusratkaisu jalostaa lounaaseen avautuvat pitkät järvinäkymät. Nalkalan rantaa on kehitetty urbaanina asumisen ja palvelutoimintojen alueena. Aktiivinen rantapuisto ja tehokkaampi rakentaminen osaltaan luovat kehityspotentiaalia Nalkalan, Eteläpuiston ja Kaakinmaan alueelle.

8. Liikenne ja pysäköinti

- tonttikatujen liikennemäärät, vehreys ja katusuunnittelu huolestutti erityisesti alueella asuvia
- puistoalueiden sijoittuminen, rantapuiston laajuus
- tehokkuuden vähentäminen
- liikuntapaikkojen kehittäminen
- RKY-arvojen huomioiminen, Kulkutautisairaala tulee säilyttää
- Houkutteleva ja kutsuva kaupunginosa palveluineen!
- Raiteisiin ja ratikan päätepysäkkiin varauduttava

- Rakentamisen on oltava laadukasta ja ympäristöön sopivaa
- Parkkipaikat maan alle, ei tarvita parkkikenttiä.
- Sigrid Blomin vinokatu luo kauniit kehykset De Gamlas Hem:lle
- Kaupunkiaukiot hyviä molemmissa
- Vinot kadut ovat mainioita ideoita ja helpottavat alueella liikkumista, sekä avaavat hyvin kaupunkitilaa, Vinokatu
- alueen liikenteen on tukeuduttava kävelyyn, pyöräilyyn ja joukkoliikenteeseen, Kevyenliikenteen väylät pääsijalle, Kävelijät ja pyöräilijät erilleen, jalankulkijoiden turvallisuus
- asuinkadut on rauhoitettava liikennejärjestelyin ja pysäköintipaikkojen määrä on pidettävä mahdollisimman vähäisenä, ei liikaa parkkipaikkoja, parkkipaikat maan alle, ei tarvita parkkikenttiä.
- liikenne säilytettävä molemmilla kaistoilla Hämeenpuistossa
- Raiteisiin ja ratikan päätepysäkkiin varauduttava, Ratikkavaraus
- Liikenteen vaikutukset, melu ja saasteet, liikenteen lisääminen on haaste, lisääntyvän liikenteen vaikutusta alueen ilmanlaatuun ei ole otettu huomioon, Katuverkko kuormittuu
- Yleisötilaisuudessa 31.3.2016 kommentoitiin puistojen merkitystä kaupunkiympäristössä
- Tonttikatujen liikennemäärät ja vehreys, katusuunnittelu
- Liikenneratkaisun selkeä esittäminen

Vastine

Eteläpuiston katu- ja liikennesuunnittelua on jatkettu luonnos-vaiheen palautteen pohjalta ja työpajoissa osallistaen ja jalankulun ja pyöräilyn yhteyksiä on kehitetty. Tampereen Valtatien eteläpuolelle on esitetty uusi kevyen liikenteen silta Tammerkosken yli. Silta parantaa alueen jalankulun ja pyöräilyn olosuhteita olennaisesti ja tekee liikkumisesta viihtyisämpää. Nalkalankadun ajoneuvoliikenteen katkaisu parantaa jalankulun ja pyöräilyn olosuhteita Hämeenpuistossa, Hämeenpuiston jalankulkijoilta poistuu yksi kadun ylitys. Puiston muut jalankulun ylityspaikat on siirretty keskelle puistoa Alueella kulkevat seudullinen pääyhteys ja jalankulun ja pyöräilyn pääyhteydet on esitetty eroteltuina. Alueelle on myös esitetty yhdistettyjä reittejä sekä jalankulun pääreittejä rantavyöhykkeellä.

Alueen nykyisille kaduille on osoitettu katupuita lieventämään liikenteen haittavaikutuksia. Keskeisien jalankulkualueiden kohdilla on suojatiealueet käsitelty 'shared space' alueina, eli liittymäalue on korotettu hidastamaan ajoneuvoliikennettä ja lisäämään jalankulun turvallisuutta esim. Hämeenpuistossa, Tampereen valtatiellä ja Näsilinnankadulla.

Kaavaratkaisussa on säilynyt luonnosten vinoja katulinjoja, joilla avautuu mielenkiintoisia näkymiä ja suunnataan kaupunkirakennetta, toisaalta johdatellaan kulkua Nalkalan ja Etelätorin sekä Pyykin Koulukadun puiston välillä. Hämeenpuiston ajoneuvoliikenne on säilytetty nykyisen kaltaisena.

Pysäköinti on osoitettu korttelialueilla pysäköintilaitoksiin pihojen alle voimassaolevan pysäköintipolitiikan mukaisesti. Asuntokaduilla on lyhytaikaista kadunvarsipysäköintiä. Pysäköintilaitokset toimivat vuorottaispysäköinti -periaatteella mahdollistaen siten myös alueen palveluille autopaikkoja. Ranta-kortteleissa laitokset ovat yhdistetty toisiinsa ja ajo laitoksiin on osoitettu laitoksen molempiin päihin Papinkadun päähän ja Näsilinnankadun päähän rauhoittaen rantavyöhykkeen kävelykatuympäristön jalankulkijoille ja pyöräilijöille.

Tampereen joukkoliikenteen runkolinja ja ratikka kulkevat Hämeenkadulla. Eteläpuiston täydennysrakentaminen luo edellytykset joukkoliikenteen ja palvelujen parantamiselle nykyisestä Eteläpuistossa ja joukkoliikenteen bussipysäkit on tutkittu Keskustan kehälle, Tampereen valtatielle, Etelätorin yhteyteen. Etäisyydet asutuksesta bussipysäkeille ja alueen virkistyspalveluihin ovat suotuisat alle 300 m.

Ajoneuvoliikenneverkko, jalankulun, pyöräilyn ja joukkoliikenteen reitit sekä katujärjestelyt on kuvattu Eteläpuiston asemakaavan katujen ja kunnallistekniikan yleissuunnitelmassa, joka on kaavan liitteenä. Kaavaratkaisun mukaan ajoneuvoliikenteen Hämeenpuiston eteläisiä ylityksiä poistuu, kuten myös ramppi Näsilinnankadulta Tampereen valtatielle sekä rannan suuntainen autoliikenteen yhteys. Sekä liikenne-ennustemallin että simulointien mukaan tarkastellun verkon eteläosa on ennustetilanteessa välityskykynsä rajoilla, eikä huipputuntien ruuhkia voida täysin välttää. Simulointien perusteella liikenneverkolle on löydettävissä ratkaisu, joka välittää ennustetun liikenteen: Pyhäjärvenkatu on yksisuuntainen koko matkallaan ja toimivuuden parantamiseksi suositellaan kaksikaistaista ajoyhteyttä Hämeenpuistosta Koulukadulle. Valo-ohjaus Pyhäjärvenkadun liittymissä

Asemakaavassa huomioidaan ympäristöhäiriöiltä suojautuminen mm. asuntojen suuntauksin sekä parvekkeiden ja julkisten ulkotilojen melunsuojusmääräyksiin ja ilman epäpuhtauksien siirtyminen sisätiloihin on estetty ja ohjattu kaavalla, mm. asuinrakennusten ja pysäköintilaitosten ilmastovaihtolaitteiden raittiin ilmanotto on sijoitettu mahdollisimman ylös. Ratinan sillalle on osoitettu määräys melunsuojalaitteen sijoittamiseksi, tämän ansiosta puiston melun määrää saadaan pienemmäksi. Eteläpuiston alueella ja keskustan kehätiellä liikennemäärät tulevat nousemaan Eteläpuiston suunnittelusta huolimatta. Liikenteen vaikutuksia on arvioitu asemakaavan maankäyttösuunnitelman vaikutustenarvioinnissa, joka on kaavan liitteenä.

9. Suunnitteluprosessi

- **Prosessin oikeellisuus; mm. EEP-yhdistys on kyseenalaistanut kaavatyön prosessin oikeellisuuden**
- **Aloitusvaiheen arvopohjainen tavoitteiden asettelu**
- **Luonnokset perustuvat hyvän hallinnon ja vaatimusten sekä MRL:n hengen ja kirjaimen vastaiseen prosessiin**
- **Yleisötilaisuudessa 31.3.2016 ja palautteessa esitettiin kritiikkiä kaavatyön prosessiin**

Vastine

Asemakaavan valmistelu on pohjautunut hyväksytyyn asemakaavoitusohjelmaan ja Kaupunginhallituksen suunnittelukokouksen päätökseen 13.10.2014 § 58, jonka mukaisesti Eteläpuiston alueen suunnittelua valmistellaan kaupunkimaisen asuinaluevaihtoehdon ”Seelake” pohjalta. Tampereen kaupunginhallituksen johtosäännön mukaisesti suunnittelukokous ohjaa ja tarvittaessa päättää kaupungin kokonaisedun varmistamiseksi strategisesti merkittävistä asioista, jotka kuuluvat kaupunginhallituksen toimivaltaan.

Kaavatyötä on jatkettu alueen suunnittelukilpailun voittajatyön pohjalta etsien kaavaprosessissa ratkaisuja, joilla mahdollisimman hyvin sovitetaan yhteen alueen kulttuuriympäristö- ja maisema- ja luontoarvot, kaupunkilaisten ja kaupungin tavoitteet, kaavan reunaehdot ja alueen kokonaismitoituksen ja tarvittavien investointien suhteen toteuttamiskelpoisia ratkaisuja. Tavoitteet ovat tarkentuneet ja täydentyneet asemakaavaprosessin kuluessa. Asemakaavaprosessissa on arvioitu asiantuntijaryhmän toimesta laajasti vaikutukset kaavaluonnosvaihtoehtojen lisäksi myös 0-vaihtoehdosta ja ns. puistovaihtoehdosta, joka perustuu Eteläpuisto-kadun eteläpuolisen alueen säilymiseen rakentumattomana. Kaavaehdotuksen pohjalla olevan viitesuunnitelman vaikutukset on myös kaavaa valmistellessa arvioitu vastaavin kriteerein ja lähtökohtatiedoin. Vaikutusten arviointi on ohjannut kaavaratkaisun kehittymistä.

Asemakaavan valmistelussa on noudatettu Tampereen kaupungin hallinto- ja johtosääntöjä. Voimassa olleen Tampereen kaupunginhallituksen johtosäännön 6 §:n mukaan suunnittelukokous ohjaa kaupungin kokonaisedun varmistamiseksi strategisesti merkittäviä päätettäväksi tulevia asioita. Suunnittelukokouksessa ohjataan mm. yleispiirteisen maankäytön ja maapolitiikan valmistelua (6 §:n kohta 5). Yhdyskuntalautakunnan tehtävänä on muun ohella tilaajana järjestää maaomaisuuden

kehittämistä, yleis- ja asemakaavoitusta sekä kaupunkiympäristön suunnittelua, rakentamista ja ylläpitoa koskevat palvelut. Lisäksi yhdyskuntalautakunta hyväksyy muut kuin vaikutukseltaan merkittävät asemakaavat. (Tampereen kaupungin lautakuntien johtosääntö 11 §). Maankäytön suunnittelu käsittää yleiskaavoituksen, yhdyskuntasuunnittelun ja asemakaavoituksen toiminnot. Maankäytön suunnittelun tehtävänä on tilaajaryhmän toimintasäännön 4 §:n mukaisesti vastata asemakaavoitusohjelman valmistelusta, yleis- ja asemakaavojen sekä yleissuunnitelmien laatimisesta ja tilaamisesta sekä poikkeamispäätösten ja suunnittelutarveratkaisujen valmistelusta.

10. Osallistuminen

- Osallistaminen on epäonnistunut
- Yleisötilaisuudessa 31.3.2016 ja palautteessa esitettiin kritiikkiä hankkeen osallistamisen osalta
- Kuunnelkaa kansalaisia, miksi ei ole kuultu
- Demokratiaa on loukattu / Teillä ei ole oikeutta tehdä näin
- kohtuuttoman kiireinen aikataulu

Vastine

Kaavatyötä on valmisteltu laajasti osallistaen ja osallisten kuuleminen asemakaavoitusprosessissa on ollut runsasta: Osallistumis- ja arviointisuunnitelma kuulutettiin nähtäville 23.4.-21.5.2015 väliseksi ajaksi ja aloitusvaiheen yleisötilaisuus pidettiin 27.4.2015, johon osallistui n. 130 kuntalaista ja yleisötilaisuuden teemapöydissä jätettiin kaikkiaan yli 430 kommenttia tai karttamerkintää. Asemakaavaluonnos kuulutettiin nähtäville 24.3.-21.4.2016 väliseksi ajaksi ja niistä järjestettiin yleisötilaisuus 31.2.2016. Tässä tilaisuudessa oli n. 120 osallistujaa. Asemakaavan yhteistyöryhmä on kokoontunut 14 kertaan asemakaavan valmisteluvaiheessa. Yhteistyöryhmän vuorovaikutusalustan kautta saatiin 139 palautetta. Asemakaavan ehdotusvaiheessa järjestettiin kolme teematyöpajaa Eteläpuistossa. Osallistujia oli yhteensä noin viisikymmentä tamperelaista. Työpajojen jälkeen työpajoissa esiin nousseet kehittämisideat kiteytettiin vaihtoehtoiksi nettisovellukseen, joka oli auki internetissä syyskuussa 2016. Sivustolla vieraili 764 kävijää, joista 510 oli Tampereelta. Vastauksia kyselyyn saatiin yhteensä 291 kpl.

Palautetta on saatu eri vaiheissa runsaasti. Palaute jakaantui rakentamista vastustaviin ja kannattaviin sekä erilaisia kehittämisehdotuksia esittäviin. Saadun palautteen pohjalta suunnitelmia on kehitetty kaavatyölle asetettujen tavoitteiden reunaehtojen sekä kaupunginhallituksen ja yhdyskuntalautakunnan linjaamien suuntaviivojen rajoissa.

Aikataulu ja mitoitukset perustuvat kaupunginhallituksen suunnittelukokouksen hyväksymään asemakaavoitusohjelmaan. Asemakaavoitusohjelman tarkoituksena on vastata Tampereen kasvun vaatimukseen ohjelmoimalla asemakaavojen valmistuminen vastaamaan vuotuista väestön kasvua. Vuosittain on tavoitteena kaavoittaa 220 000 k-m² asumiseen ja 100 000 k-m² muuhun käyttötarkoitukseen.

11. Yhteistyöryhmän kommentteja mm.

Vaikka suunnittelun peruslähtökohdista vallitsi erimielisyyksiä, yhteistyöryhmä kuitenkin yhtä mieltä siitä, että edelleen kehitetyt vaihtoehdot A ja B ovat parempia kuin Seelake 2.0. Suunnittelussa on edetty yhteistyöryhmän näkökulmasta oikeaan suuntaan:

Yksimielisiä ollaan seuraavista aiheista:

- luontainen keskustan laajenemisalue
- laaja puistovyöhyke
- RKY-arvot

- EP:n merkitys ja arvo keskustan kehittämisessä
- liikenteen lisääntyminen haaste

Erimielisiä ollaan seuraavista aiheista:

- rakentamisen sijoittuminen
- puiston laajuus
- rakennettu vs. puisto
- Hämeenpuiston liikenne
- muotopuutarhan ja korttelin 95 säilyttäminen